

REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH W RADOMIU

PROTOKÓŁ

z posiedzenia Komisji Założeń Planu

określający

**ZAŁOŻENIA DO SPORZĄDZENIA
PROJEKTU PLANU URZĄDZENIA LASU
W NADLEŚNICTWIE**

Marcule

OBREBY LEŚNE:

Małomierzyce, Marcule

na okres od 01.01.2025 r. do 31.12.2034 r.

Marcule 20.07.2022 r.

A. WYTYCZNE W SPRAWIE ORGANIZACJI PRAC URZĄDZENIOWYCH.

Projekt planu urządzenia lasu wykonany zostanie na podstawie obowiązującej Instrukcji Urządzenia Lasu (IUL), wprowadzonej w życie Zarządzeniem nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie "Instrukcji urządzania lasu". Protokół sporządzono zgodnie z § 126 w/w instrukcji.

Wykonawcę projektu planu urządzenia lasu (zwanym dalej Wykonawcą) wyłoni Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu (zwany dalej Zamawiającym) w wyniku postępowania przetargowego zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Podstawą sporządzenia opisu przedmiotu zamówienia jest Protokół Założeń Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa.

Posiedzenie Komisji Założeń Planu (KZP) dla Nadleśnictwa Marcule, odbyło się w dniu **20.07.2022 r.** w Centrum Edukacji Przyrodniczej Nadleśnictwa Marcule i miało charakter ogólnodostępny oraz tryb wideokonferencji. W związku z powyższym osoby bądź instytucje, które wyraziły chęć wzięcia udziału w obradach on-line miały taką możliwość (zgłosiło się sześć osób).

W posiedzeniu komisji udział wzięli:

1. Przewodniczący
Piotr Kacprzak - Zastępca Dyrektora ds. Gospodarki Leśnej RDLP w Radomiu.
2. Członkowie:
Lena Wyderkowska – gł. specjalista SL Wydział Urządzania Lasu – Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych,
Łukasz Paradowski – Ministerstwo Klimatu i Środowiska – Departament Leśnictwa i Łowiectwa (on-line),
Tadeusz Misiak – Nadleśniczy Nadleśnictwa Marcule,
Wiesław Szczechowicz - Naczelnik Wydziału Zarządzania Zasobami Leśnymi RDLP w Radomiu,
Jerzy Zawadzki - Naczelnik Wydziału Ochrony Lasu RDLP w Radomiu,
Iwona Janus - Naczelnik Wydziału Gospodarki Leśnej RDLP w Radomiu,
Mieczysław Kurowski – st. inspektor - RDOŚ w Warszawie Wydział ds. terenowych w Radomiu (on-line),
Izabela Kaszewska - Kierownik referatu Wydział Ochrony Środowiska, Leśnictwa i Rolnictwa – Starostwo Powiatowe w Radomiu (on-line),
Edward Imiela – sekretarz – Staropolskie Towarzystwo Przyrodniczo-Leśne „Kotyzka”,
Stanisław Kosior - sekretarz – Staropolskie Towarzystwo Przyrodniczo-Leśne „Kotyzka”,
Adrian Bąk - specjalista SL - Wydziału Ochrony Lasu RDLP w Radomiu,
Karolina Kowalska – st. referent – Zespół ds. Promocji i Mediów,
Rafał Michalski - gł. specjalista Służby Leśnej w Wydziale Kontroli, Audytu Wewnętrznego i Ochrony Mienia,
Karol Zaborski – Z-ca Nadleśniczego - Nadleśnictwo Marcule,
Bogdan Tylus - inżynier nadzoru - Nadleśnictwo Marcule,
Michał Adamus - inżynier nadzoru - Nadleśnictwo Marcule,
Sławomir Lech – specjalista SL – Nadleśnictwo Marcule,
Agata Owsiejczuk-Bąk - specjalista SL – Nadleśnictwo Marcule,
Roman Florczak – gł. księgowy – Nadleśnictwo Marcule.

3. Sekretarz

Agata Łukomska – Hłopaś – st. specjalista Służby Leśnej Wydziału Zarządzania Zasobami Leśnymi RDLP w Radomiu.

Na podstawie referatu Nadleśniczego i koreferatu Wydziału Zarządzania Zasobami Leśnymi RDLP w Radomiu oraz po przeprowadzonej dyskusji, KZP opracowała założenia do sporządzenia: projektu planu urządzenia lasu wraz z programem ochrony przyrody i prognozą oddziaływania tego planu na środowisko i obszary Natura 2000.

1. Prace siedliskowe.

Nadleśnictwo Marcule posiada „Operat Glebowo-Siedliskowy” zaktualizowany w roku 2013 r. przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Radomiu. Ponadto aktualnie sporządzane jest nowe opracowanie glebowo – siedliskowego dla Nadleśnictwa Marcule. Przewidywany termin zakończenia całości prac to I połowa 2023r.

Do Projektu Planu Urządzenia Lasu należy przyjąć typy siedliskowe lasu oraz opisy gleb z nowego opracowania.

Nadleśnictwo posiada również „Opracowanie fitosocjologiczne dla obszaru Natura 2000 „Uroczyska Lasów Starachowickich” wykonane w roku 2014 przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Radomiu.

Do projektu Planu Urządzenia Lasu należy przyjąć i wprowadzić do bazy taksatora zbiorowiska roślinne z opracowania fitosocjologicznego.

Opracowania glebowo-siedliskowe i fitosocjologiczne zostaną udostępnione Wykonawcy projektu PUL.

2. Prace przygotowawcze.

a) Powierzchnia Nadleśnictwa

Nadleśnictwo Marcule jest jedną z 23 jednostek organizacyjnych podlegających Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu. Nadleśnictwo Marcule zostało utworzone w 1992 roku, podstawą prawną do jego utworzenia było Zarządzenie Nr 23 Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych z dnia 20.12.1991 roku.

W myśl wymienionego zarządzenia Nadleśnictwo Marcule powstało jako jednostka dwuobróbowa, z obrębami leśnymi: Małomierzyce i Marcule. Obręb leśny Marcule w całości wyłączony został z Nadleśnictwa Starachowice. Obręb Małomierzyce natomiast wydzielono z Nadleśnictwa Zwoleń (oddziały 98 - 245 oraz grunty nowoprzyjęte w gminach Iłża i Kazanów) z obrębu leśnego o tej samej nazwie.

Aktualny zasięg terytorialny Nadleśnictwa Marcule określa Zarządzenie nr 53 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 23.08.2021 roku.

Całkowita powierzchnia ewidencyjna Nadleśnictwa wynosi 11 659,7443 ha.

Powierzchnia urządzeniowa (wg wydzieleń leśnych ujętych w PUL V rewizji), według stanu na dzień 01.01.2015 r. wynosi 11 644,3603 ha.

Nadleśnictwo nie posiada gruntów we współwłasności.

Według podziału administracyjnego kraju grunty Nadleśnictwa usytuowane są w południowej części województwa mazowieckiego, na terenie trzech powiatów i pięciu gmin tj.:

- radomskiego, w gminach: Iłża, Wierzbica,
- lipskiego, w gminach: Rzecznów, Siemno,
- zwoleńskiego, w gminie Kazanów.

Powierzchnia obrębów leśnych według gmin [m²]

Gmina/Miasto (kod gminy) \ Obręb	Małomierzyce	Marcule	Razem
Rzeczniów (042)	714,7237	366,6500	1081,3737
Sienno (052)	0,0000	158,2406	158,2406
Ilża (033)	0,0000	0,0000	0,0000
Ilża Miasto (034)	0,0000	0,0000	0,0000
Ilża Obszar Wiejski (035)	3010,9317	6598,6448	9609,5765
Wierzbica (112)	0,0000	3,8600	3,8600
Kazanów (012)	806,6935	0,0000	806,6935
Razem	4532,3489	7127,3954	11659,7443

Według stanu na dzień 01.01.2022 roku Nadleśnictwo Marcule jest jednostką składającą się z dwóch obrębów leśnych:

- Małomierzyce – adres leśny: 16-19-1, powierzchnia 4532,3489 ha
- Marcule – adres leśny: 16-19-2, powierzchnia 7127,3954 ha.

Powierzchnię nadleśnictwa według użytków [m²] przedstawia poniższa tabela:

Obręb leśny	pow. leśna zalesiona i niezalesiona	pow. leśna związana z gospodarką leśną	powierzchnia nieleśna	razem
Małomierzyce	4331,4241	98,5316	102,3932	4532,3489
Marcule	6763,8378	207,2270	156,3306	7127,3954
Razem	11095,2619	305,7586	258,7238	11659,7443

W Nadleśnictwie Marcule nie występują grunty mające status gruntów spornych.

Obowiązujący Plan Urządzenia Lasu V rewizji opracowany na lata 2015 – 2024 zatwierdzony został pismem Ministra Środowiska, znak DLP-I.611.4.2015 z dnia 27 października 2015 r. W związku z wystąpieniem zdarzeń kłęskowych w 2018 roku, sporządzony został aneks do Planu Urządzenia Lasu zatwierdzony pismem Ministra Środowiska i Klimatu, znak DL-WGL.4100.59.2020 z dnia 22 grudnia 2020 r.

W czasie obowiązywania V rewizji Planu Urządzenia Lasu powierzchnia Nadleśnictwa uległa zwiększeniu o 15,4140 ha przede wszystkim w wyniku zakupu gruntów realizując prawo pierwokupu.

b) ocena podstawowych założeń zagospodarowania przestrzennego regionu dotyczące gospodarki leśnej i ochrony przyrody, z uwzględnieniem regionalnych strategii rozwoju oraz programów ochrony środowiska:

Nadleśnictwo Marcule prowadzi rejestr i monitoruje zmiany aktów prawnych z zakresu gospodarki przestrzennej podmiotów państwowych strategicznych dla gospodarki Nadleśnictwa. Jednocześnie czynnie uczestniczy w opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwagi na konieczność zapewnienia możliwości prowadzenia gospodarki leśnej oraz eliminowania negatywnych jej następstw.

Aktualny wykaz miejscowych aktów prawnych z zakresu planowania gospodarki przestrzennej i ochrony środowiska na terenie zarządzanym przez Nadleśnictwo Marcule przedstawia załącznik nr 1 do protokołu.

Dla województwa mazowieckiego „Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r.” została przyjęta uchwałą nr 158/13 Sejmiku Województwa mazowieckiego z 28 października 2013 r. Zakłada ona między innymi następujące cele:

- zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska,

- przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym.

Kolejny dokument planistyczny to „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa” został przyjęty Uchwałą nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r. Dokument uwzględnia podział statystyczny województwa na dwie jednostki NUTS-2 - warszawski stołeczny i mazowiecki regionalny. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (dalej: UoPiZP), Plan uwarunkowany jest ustaleniami:

- strategii rozwoju województwa;

- koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;

- programów zawierających zadania rządowe, służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym, o których mowa w art. 48 UoPiZP;

- dokumentów przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością, służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Plany przestrzennego zagospodarowania opracowywane przez lokalne samorządy dla obrębów ewidencyjnych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Marcule nie wpływają negatywnie na prowadzenie trwałej i zrównoważonej gospodarki leśnej zgodnie z ustawą o lasach z dnia 28 września 1991 r.

Program Ochrony Środowiska i Rozwoju dla Województwa mazowieckiego zawiera „Program Ochrony Środowiska dla Województwa mazowieckiego do 2022 r. Program ochrony środowiska to dokument, który realizuje krajową politykę ochrony środowiska na szczeblu wojewódzkim zgodnie z dokumentami strategicznymi i programowymi. Dokument stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem na obszarze województwa mazowieckiego.

Obecnie powiaty: radomski, zwoleński i lipski nie posiadają obowiązujących „Programów Ochrony Środowiska”. Należy zaznaczyć, że w przypadku powiatu radomskiego program zawiera perspektywę do roku 2025, a dla powiatu lipskiego perspektywa jest do roku 2023.

W przypadku wyłączeń gruntu z produkcji leśnej oraz planowanych zmian przeznaczenia (na cele nierolnicze i nieleśne) Wykonawca uwzględni zmiany po zakończeniu procedur i uzyskaniu stosownych decyzji.

Wykonawca planu urządzenia lasu stosownie do nowych okoliczności powstałych po KZP, dokona aktualizacji informacji przedstawionych w niniejszym punkcie, a po akceptacji przez NTG, zamieści je w opisie ogólnym nadleśnictwa.

c) Korekta lasów ochronnych.

Zgodnie z Decyzją Ministra Środowiska nr DI.lp-0233-5/06 z dnia 13 lutego 2006 roku, lasy Nadleśnictwa Marcule zakwalifikowano do lasów ochronnych, według n/w kategorii.

Lp.	Grupy lasu	Powierzchnia leśna					
		Obręb Małomierzyce		Obręb Marcule		Nadleśnictwo	
		[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Rezerwy	–	–	29,66	0,44	29,66	0,27
2.1.	Lasy wodochronne	261,68	6,04	297,12	4,42	558,80	5,06
2.2.	Lasy wodochronne, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców	–	–	28,89	0,43	28,89	0,26
2.3.	Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, wodochronne	20,41	0,47	–	–	20,41	0,18
2.4.	Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, wodochronne, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców	–	–	3,20	0,05	3,20	0,03
2.5.	Lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców	–	–	3,00	0,05	3,00	0,03
2.6.	Lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców	–	–	2291,98	34,10	2291,98	20,74
2.	Lasy ochronne (razem 2.1. – 2.6.)	282,09	6,51	2624,19	39,05	2906,28	26,30
3.	Lasy gospodarcze	4048,90	93,49	4066,68	60,51	8115,58	73,43
4.	Ogółem	4330,99	100,00	6720,53	100,00	11051,52	100,00

Wykonawca w ramach sporządzania projektu Planu Urządzenia Lasu dokona jedynie aktualizacji powierzchni bez sporządzania nowego wniosku o uznanie lasów za ochronne.

Lasy ochronne należy utrzymać zgodnie z w/w decyzją Ministra Środowiska w zakresie ustanowienia lasów ochronnych.

Wykonawca dokona analizy przejętych gruntów pod kontem klasyfikacji ich do lasów ochronnych oraz przedstawi do RDLP i Nadleśnictwa do weryfikacji. W przypadku uzasadnionego zwiększenia powierzchni lasów ochronnych o przejęte grunty Wykonawca przygotowuje dla całego Nadleśnictwa wykazy i mapy do wniosku o uznanie lasów ochronnych zgodnie z obowiązującym Zarządzeniem Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych.

d) Drzewostany wyłączone z użytkowania głównego.

W obecnie obowiązującym PUL na lata 2015-2024 na drzewostany wyłączone z użytkowania składają się: rezerwy przyrody oraz drzewostany wyłączone na podstawie Zarządzenia nr 25/2015 Nadleśniczego Nadleśnictwa Marcule z dnia 23 czerwca 2015 r. Powierzchnie, które Nadleśnictwo planuje wyłączyć z użytkowania w ramach PUL na lata 2025-2034 ujęte są w załącznik nr 2 do protokołu.

Wykonawca projektu PUL przedstawiony przez Nadleśnictwo wykaz uwzględnieni w bazie opisów taksacyjnych.

Również po zakończeniu prac taksacyjnych może zaistnieć potrzeba wyłączenia lasów z użytkowania innych lasów, w związku z powyższym Wykonawca wskaże ewentualne nowe lokalizacje takich powierzchni a Nadleśnictwo przeprowadzi procedurę wyłączenia gruntów z użytkowania zgodnie z obowiązującymi w RDLP wytycznymi tj. przed Naradą Techniczno-Gospodarczą.

Drzewostany te należy odpowiednio ująć w projekcie planu urządzenia lasu tzn.:

- umieścić wykaz w Programie Ochrony Przyrody (POP);
- nie projektować wskazówki użytkowania rębego, przedrębego i pielęgnacji lasu;
- w opisach taksacyjnych tych drzewostanów należy zamieścić odpowiednią adnotację np.: „WZUDN” w bloku informacje różne.

Ostateczną listę wydzieleń przewidzianych do wyłączenia z użytkowania zgodnie z Zarządzeniem nr 13 Dyrektora RDLP w Radomiu z dnia 08.06.2020 r. przedstawi Nadleśniczy na Naradzie Techniczno-Gospodarczej.

3. Formy przekazania bazy danych SILP dla potrzeb urządzenia lasu oraz danych geodezyjnych i geometrycznych.

Nadleśnictwo posiada leśną mapę numeryczną zgodną ze standardem LMN opisanym w rozdziale VII, części I obowiązującej Instrukcji Urządzania Lasu. LMN Nadleśnictwa Marcule zostanie zaktualizowana wg stanu na 01.01.2023 r. oraz udostępniona Wykonawcy Planu Urządzenia Lasu w wersji elektronicznej, mapa ta zostanie wykorzystana do prac terenowych.

Ewidencję gruntów, budynków i lokali do dnia 31.12.2018 r. prowadzono na podstawie Zarządzenia nr 67 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 17 lipca 2001 roku (z uwzględnieniem zmiany załącznika nr 2, wprowadzonej zarządzeniem nr 29 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 maja 2010 roku).

Od 01.01.2019 r. Nadleśnictwo prowadzi ewidencję gruntów, budynków i lokali na podstawie Zarządzenia nr 2 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 10 stycznia 2019 roku w sprawie sposobu ewidencjonowania lasów, gruntów i innych nieruchomości w Lasach Państwowych. Wykaz działek i użytków gruntowych oraz dokumentacja kartograficzna będzie sporządzona wg stanu na dzień 31.12.2022 r. zgodnie z ewidencją gruntów prowadzoną przez starostwa na dzień 31.12.2022 r. i wykonana w terminie do końca stycznia 2023 r.

Nadleśnictwo Marcule w terminie do końca lutego 2023 r., przekaze Wykonawcy PUL materiały geodezyjne w formie wydruków i plików elektronicznych na nośniku CD/DVD, a przekazana dokumentacja powinna zawierać:

- aktualny rejestr gruntów (z użytkami) wydrukowany z bazy SILP zgodny z ewidencją prowadzoną przez Starostwa,
- mapy ewidencyjne z aktualnymi konturami i numeracją działek oraz użytków gruntowych wraz z ich opisem,
- aktualną bazę geometryczną działek, użytków i graniczników w formacie warstwy *.shp.

Data 30.06.2024 r. należy przyjąć, jako termin, po którym zmiany ewidencyjne gruntów

wnoszone przez Nadleśnictwo będą dokonywane w szczególnie uzasadnionych przypadkach, wynikających z potrzeb postępowania administracyjnego. W takich przypadkach (po 30.06.2023 r.) Wykonawca nie uwzględni ich w projekcie PUL, a zmiany zostaną przeprowadzone w SILP przez Nadleśnictwo w 1 roku obowiązywania nowego PUL w ramach aktualizacji.

Do Projektu Planu Urządzenia Lasu (w razie zmian, np. przejęcia, sprzedaży, podziały, zmiany klasyfikacyjne) należy przyjąć dane ewidencyjne zgodnie z wykazami działek i użytków gruntowych przekazanych protokółarnie Wykonawcy w formie wydrukowanego rejestru podpisanego przez Nadleśniczego i opatrzonego pismem przewodnim.

W przypadku stwierdzenia gruntów niezgodnych z ewidencją Nadleśnictwo dokona ich przeklasyfikowania i prześle Wykonawcy wraz z całą dokumentacją geodezyjną.

Nadleśnictwo prześle Wykonawcy planu urządzenia lasu na nośnikach CD aktualną bazę danych wyeksportowaną z SILP (wysyłanie plików do TAKSATORA) oraz bazę geometryczną w standardzie LMN.

Nadleśnictwo prześle wykaz ustanowionych służebności gruntowych pod liniami energetycznymi i sieciami gazowymi wraz z szerokościami służebności w celu określenia ich przebiegu oraz powierzchni wydzieleń. Przy wykreślaniu tych obiektów należy wykorzystać dane z BDOT i ortofotomapy.

Ponadto Nadleśnictwo prześle Wykonawcy numery inwentarzowe budynków, budowli oraz dróg będących w ewidencji Nadleśnictwa wraz ze szczegółową lokalizacją przypisaną do konturu *.shp. Wykonawca wnieśli numery inwentarzowe do przekazywanej bazy (geometrycznej) Nadleśnictwa.

Nadleśnictwo Marcule ma założone Księgi Wieczyste na 99,9 % powierzchni zarządzanych gruntów.

W Projekcie Planu Urządzenia Lasu należy przyjąć dane zgodne z państwową ewidencją gruntów i budynków – według stanu ewidencyjnego na dzień 31 grudnia 2024 r. Będzie to możliwe jeśli po 30 czerwca 2024 r. nie będzie zmian w ewidencji gruntów Nadleśnictwa.

4. Korekta podziału powierzchniowego.

Należy dążyć do zachowania dotychczasowej numeracji oddziałów, przyjętej w V rewizji planu urządzenia lasu.

Aktualna ilość oddziałów wynosi 355 tj: obręb Marcule 193 oddziały, obręb Małomierzyce to 162 oddziały.

Nadleśnictwo nie przewiduje zmiany podziału powierzchniowego i numeracji oddziałów. Grunty zakupione w czasie obowiązywania obecnego Planu Urządzenia Lasu zostały dopisane do istniejących oddziałów. Grunty, które ewentualnie zostaną jeszcze przekazane oraz zakupione należy dopisać do istniejących oddziałów.

Jako zasięg terytorialny nowych oddziałów należy przyjąć zasięg obrębu ewidencyjnego. W przypadku gdy w danym obrębie ewidencyjnym występuje znaczna ilość działek ewidencyjnych uniemożliwiająca połączenie ich w ramach jednego oddziału, to należy utworzyć kilka oddziałów, a jako granice ich zasięgu przyjąć obiekty łatwo identyfikowalne na gruncie (drogi, rzeki, rowy, itp.).

W przypadku gdy w danym obrębie ewidencyjnym występuje niewielka ilość działek ewidencyjnych, która nie uzasadnia tworzenia oddziału, działki takie należy dołączyć do oddziałów utworzonych w przyległych obrębach ewidencyjnych. W przypadku konieczności utworzenia nowych oddziałów należy je tworzyć poprzez dodanie do istniejących numerów oddziałów dużej litery alfabetu.

Ponadto gdy przejęta działka przylega do działki z przypisaną kategorią ochronności wówczas nie należy przypisywać jej kategorii ochronności. W takim przypadku należy stworzyć osobne wydzielenie bez kategorii ochronności. Wyjątek stanowić będzie sytuacja w której będzie sporządzany wniosek o uznanie lasów ochronnych.

Grunty, które ewentualnie zostaną jeszcze przekazane po konsultacji z Nadleśnictwem należy dopisać do istniejących oddziałów.

5. Oznaczenie niewyraźnych granic wyłączeń oraz ujmowania, w planie urządzenia lasu, gruntów stanowiących współwłasność.

Granice pododdziałów powinny być wyraźne i łatwe do identyfikacji w terenie, dlatego należy je oznaczyć na wlotach, wylotach i skrzyżowaniach „obrączkami” wykonywanymi na korze – w miarę potrzeb zdrapać łuszczącą się korę w miejscu obrączki (na wysokości około 1,5 m) oraz znakami kierunkowymi farbą koloru niebieskiego.

Przy projektowaniu podziału wewnętrznego na pododdziały w ramach taksacji lasu należy przyjąć zasadę tworzenia jak największych pododdziałów. W celu uniknięcia nadmiernego rozdrobnienia wydziałów drzewostanowych należy odstąpić od rygorystycznego tworzenia pododdziałów na podstawie kryterium siedliskowego i przyjąć jako podstawową zasadę przy tworzeniu pododdziałów konieczność zastosowania odmiennego postępowania gospodarczego. Jednocześnie informacje o występujących w pododdziale innych typach siedliskowych lasu należy przedstawiać w bloku informacje różne, podając ich procentowy udział.

Przyjmując zasadę jednoznacznego przypisania siedliska przyrodniczego do pododdziału, kierując się kryteriami powierzchniowymi określonymi przez IUL tj. nie mniej niż 0,25 ha dla priorytetowych siedlisk przyrodniczych oraz nie mniej niż 0,50 ha dla pozostałych siedlisk przyrodniczych.

Jeśli fragmenty siedlisk przyrodniczych zajmują mniejszą powierzchnię (nie spełniają kryterium wyodrębnienia w oddzielny pododdział) wówczas należy przyjąć, że siedliska te występują „punktowo”.

Opis siedlisk „punktowych” niestanowiących odrębnych pododdziałów należy zamieścić w informacjach różnych podając kod siedliska, lokalizację (np. SW) i procent powierzchni wydzielenia zajmowanego przez to siedlisko.

Poza tym wyodrębnienie pododdziałów powinno odbywać zgodnie z wytycznymi zawartymi m.in. w § 15 IUL.

Powierzchnię w oddziale leśnym należy rozliczyć w ramach istniejących w terenie linii podziału przestrzennego, np. dla dwóch sąsiadujących oddziałów - jeden będzie rozliczony na części działki ewidencyjnej a drugi na dwóch działkach (dotyczy sytuacji kiedy linia oddziałowa w terenie nie pokrywa się z granicą działek ewidencyjnych).

6. Wykorzystanie zdjęć lotniczych do planu urządzenia lasu.

Nadleśnictwo Marcule na potrzeby urządzenia lasu zleci wykonane zdjęć lotniczych oraz sporządzenie ortofotomapy, obejmujące zasięg terytorialny Nadleśnictwa. Ortofotomapa zostanie przekazana Wykonawcy celem wykorzystania jej do prac urządzeniowych.

Ortofotomapa może stanowić materiał źródłowy do celów taksacyjnych oraz kontroli jakości ich wykonania, dotyczy to: korekty granic wyłączeń drzewostanowych, korekty i rozliczenia powierzchni PNSW, korekty przebiegu i wnoszenia nowych elementów liniowych oraz opisywania niektórych cech taksacyjnych.

7. Ujmowanie cech drzewostanów w planie urządzenia lasu, w tym cech „inne”.

Cechy drzewostanów Wykonawca zaktualizuje i opisze zgodnie z § 26 Instrukcji Urządzenia Lasu wykorzystując materiały przekazane przez Nadleśnictwo.

Nadleśnictwo przekaże Wykonawcy następujące wykazy:

- gospodarczych drzewostanów nasiennych,
- upraw pochodnych,
- plantacji nasiennych,
- plantacyjnych upraw nasiennych,
- drzewostanów z zalesień porolnych.

Dla upraw i młodników pochodzących z odnowień naturalnych i sztucznych jednocześnie, należy kodować dwie cechy zarówno drzewostan z pochodzenia naturalnego jak i sztucznego.

Wykonawca sporządzi wykaz cech drzewostanów innych niż odnowienia sztuczne, który następnie zostanie przekazany Nadleśnictwu wraz z próbnymi wydrukami opisów taksacyjnych. Wspomniany wykaz podlegać będzie uzgodnieniu z Nadleśnictwem.

W związku z brakiem możliwości kodowania w programie Taksator informacji dot. bloków upraw pochodnych, Wykonawca zamieści tą informację w programie Taksator w bloku „informacje różne” podając numer bloku upraw pochodnych oraz gatunek.

8. Priorytety dotyczące przebudowy drzewostanów.

Przebudowę drzewostanów należy projektować zgodnie z § 40 Instrukcji Urządzenia Lasu, przyjmując następującą hierarchię kwalifikowania drzewostanów do przebudowy:

pilnej przebudowy pełnej, rozpoczynanej przy zastosowaniu użytkowania rębego w I 10 leciu – grupa A:

- drzewostany trwale uszkodzone (w ponad 50% uszkodzeń), uszkodzone przez czynniki biotyczne (np. korniki i jemiola) lub abiotyczne (np. wiatr, grad), w których nastąpił istotny spadek zadrzewienia na całości powierzchni (0,5 i niżej) lub na znaczącej powierzchni powstały luki. Przerzedzenia wykazujące dynamikę wzrostową, powinny być kwalifikowane do pilnej pełnej przebudowy, z wyjątkiem tych, które stanowią pożądane zbiorowiska zastępcze w skrajnych warunkach rozwoju lasu, w szczególności na glebach skażonych lub zdewastowanych,
- drzewostany o składzie gatunkowym niezgodnym z siedliskiem – rębne,
- drzewostany w których proces przebudowy został już rozpoczęty dot. drzewostanów z jodłowymi podsadzeniami,
- drzewostany uszkodzone przez obniżenie poziomu wód gruntowych oraz wzmożone występowanie kornika ostrozębnego,
- drzewostany o zadrzewieniu powyżej 0,5 z dużym udziałem sosny (powyżej 70 %) w wieku powyżej 120 lat.

stopniowej przebudowy pełnej, rozpoczynanej w I 10-leciu bez zastosowania użytkowania rębego z wykorzystaniem odnowień wyprzedzających rębnię przewidywaną w następnym 10-leciu oraz odpowiednich trzebieży przekształceniowych – grupa B:

- drzewostany niezgodne przedrębne, z jakością techniczną,
- drzewostany o składzie gatunkowym niedostosowanym do siedliska– przedrębne z wartościowymi podrostami zgodnymi z celem hodowlanym,,
- uszkodzone przez czynniki biotyczne i abiotyczne ale o mniejszej skali uszkodzeń (trwale uszkodzenia w stopniu średnim).

W „wykazie drzewostanów kwalifikujących się do przebudowy – wzór nr 3” nie należy

ujmować drzewostanów z grupy C określonej w § 40 pkt. 7 Instrukcji Urządzania Lasu tj. „Drzewostany do przebudowy częściowej w ramach cięć pielęgnacyjnych”.

Nadleśnictwo przekaze wykonawcy projektu PUL listę drzewostanów zaliczonych do grupy A jako wstępny wykaz drzewostanów do ujęcia podczas tworzenia planu cięć.

9. Zwiększenie powierzchni do odnowienia w KO z tytułu uszkodzeń podczas cięć rębnych.

Nie należy zwiększać powierzchni do odnowienia w KO z tytułu uszkodzeń podczas cięć rębnych, ze względu na niewielki poziom uszkodzeń w Nadleśnictwie Marcule

10. Dodatkowy pomiar drewna martwego.

Wykonawca dokona pomiaru drewna martwego, na co 10 powierzchni próbnej zgodnie z metodyką pomiaru opisaną w § 62 IUL. Ponadto wykona zestawienia i tabele przewidziane w tym zakresie w IUL (tab. nr XXI) oraz opisz w formie odrębnego rozdziału w Programie Ochrony Przyrody wyniki inwentaryzacji (pomiaru drewna martwego). Ponadto Wykonawca uwzględni wytyczne i wskazania w tym zakresie, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000 i siedlisk przyrodniczych.

Losowanie powierzchni próbnych do pomiaru drewna martwego zostanie wykonane automatycznie w programie TAKSATOR w wielkości 10% w każdej warstwie gatunkowo wiekowej. Pomiar drewna martwego wykonywane podczas Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasu należy uwzględnić jedynie jako punkt odniesienia w części opisowej dla Nadleśnictwa.

Powierzchnie do pomiaru drewna martwego należy „trwale” oznaczyć poprzez wymalowanie na drzewie centralnym opaski koloru niebieskiego linią przerywaną. Ponadto wykonawca przekaze wykaz powierzchni wraz lokalizacją – współrzędne geograficzne - (warstwa*.shp), na których dokonano inwentaryzacji drewna martwego w celu prowadzenia monitoringu na w/w powierzchniach przez Nadleśnictwo.

11. Wymagania dotyczące sporządzania i wydruku map.

Wydruki map z bazy geometrycznej należy wykonać zgodnie z **Instrukcją techniczną sporządzania wydruków map leśnych- zamieszczonej w 3 części IUL:**

- mapy gospodarcze w skali 1 : 5000
  - mapy gospodarcze – w formie atlasów A4 dla Nadleśnictwa, dla RDLP w formie wydruków A1 z naniesionymi działkami zrębowymi,
- mapy gospodarczo-przeładowe w skali 1:10000
  - mapa gospodarczo-przeładowa drzewostanów i projektowanych cięć – 1 komplet dla leśnictw złożone i oprawione w twarde okładki koloru zielonego z wytłoczonym złotym opisem,
- mapy przeładowe w skali 1 : 25000 z podziałem na obręby leśne:
  - mapa przeładowa drzewostanów – 2 komplety,
  - mapa przeładowa siedlisk leśnych – typy siedliskowe lasu – 2 komplety,
  - mapa przeładowa cięć rębnych – 2 komplety,
  - mapa przeładowa obszarów chronionych nadleśnictwa i funkcji lasu – 2 komplety,
  - mapa przeładowa gospodarki łowieckiej – 2 komplety,
  - mapa przeładowa ochrony lasu – 2 komplety,
  - mapa przeładowa nasiennictwa i selekcji – 2 komplety,

- mapa przeglądowa zagospodarowania rekreacyjnego w nadleśnictwie – 2 kompl.,
- mapa przeglądowa walorów przyrodniczo-kulturowych - 3 komplety (w tym do Programu Ochrony Przyrody - 1 kompl. z przeznaczeniem dla RDOŚ w Warszawie),
- mapy sytuacyjne i sytuacyjno-przeglądowe w skali 1: 50000:
  - mapa sytuacyjno-przeglądowa ochrony przeciwpożarowej lasu - 3 egzemplarze,
  - mapa sytuacyjna obszaru w granicach terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa z oznaczonymi granicami obrębów leśnych, leśnictw, gmin i obrębów ewidencyjnych - 2 egzemplarze.

Ponadto Wykonawca w ramach zlecenia wykona:

- mapy gospodarczo-przeglądowe rozmieszczenia gatunków roślin chronionych, siedlisk przyrodniczych i zwierząt w skali 1:10 000 dla leśnictw – 1 komplet,
- mapy gospodarczo-przeglądowe w skali 1:10000 dla leśnictw „czyste” – 3 komplety,
- mapy przeglądowe do wniosku o uznanie lasów za ochronne - 3 komplety oraz 1 komplet z podziałem na gminy (jeżeli zajdzie potrzeba sporządzenia wniosku o uznanie lasów za ochronne),
- mapy przeglądowe obrębów leśnych w skali 1:25000 „czyste” - 3 komplety,
- mapa sytuacyjna obszaru w granicach terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa z naniesionymi obwodami łowieckimi skali 1:50000 - 1 egzemplarz,
- mapa sytuacyjna obszaru w granicach terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa z naniesionym zasięgiem leśnictw w skali 1:50000 - 3 egzemplarze,
- mapę sytuacyjną zagospodarowania rekreacyjnego w skali 1:50000 - 2 egzemplarze.

Do Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko i Obszar Natura 2000 należy wykonać:

- mapę z prognozą oddziaływania projektu planu urządzania lasu na środowisko i obszary Natura 2000 w skali 1:25000 – 3 komplety,
- mapę z prognozą oddziaływania projektu PUL na środowisko i obszary Natura 2000 bez zaznaczania lasów ochronnych w skali 1:25000 - wyłącznie w kompozycji wydruku *.pdf - 1 komplet (do opiniowania projektu PUL - dla RDOŚ).

W zakresie umieszczenia w treści wydruków map, warstw fakultatywnych określonych w instrukcji urządzenia lasu część III, Zamawiający po analizie próbnych map przedstawionych przez Wykonawcę podejmie decyzję w tym zakresie. Wykonanie próbnych map i umieszczenie warstw fakultatywnych na wydrukach map docelowych nie podlega dodatkowemu wynagrodzeniu.

12. Podział na obręby leśne i leśnictwa.

Wg stanu na dzień 01.01.2022 r. całość gruntów Nadleśnictwa Marcule obejmuje 2 obręby leśne oraz 9 leśnictw (3 leśnictwa w obrębie Małomierzyce oraz 6 leśnictw w obrębie Marcule).

Obowiązujący podział na leśnictwa z przyporządkowaniem oddziałów przedstawia tabela poniżej.

Nr	Leśnictwo	Numery oddziałów	Powierzchnia [ha]			
			Grunty leśne		Grunty nieleśne	Razem
			zalesione i nie zalesione	związane z gosp. leśną		
06	Ruda	98-143, 246-253, 255-258	1383,13	31,52	21,70	1436,35
07	Podrzecze	144-152, 159-166, 175-190, 199-203, 212, 213, 240-245, 260	1417,67	29,78	24,46	1471,91
08	Michałów	153-158, 167-174, 191-198, 204-211, 214-238, 265-267	1530,63	37,23	56,23	1624,09
Razem obręb Małomierzyce			4331,43	98,53	102,39	4532,35
01	Polany	1-26, 39-46, 59-62, 73-76, 178-181, 191	1139,68	27,57	57,63	1224,88
02	Seredzice	27-38, 47-58, 63-72, 77-80	1321,25	32,93	15,88	1370,06
03	Jasieniec	104-105, 119-126, 143-149, 167-174	1055,99	45,61	19,08	1120,68
04	Błaziny	86-90, 95-101, 110-115, 134-139, 156-162	1424,97	40,30	8,58	1473,85
05	Kruki	81-85, 91-94, 106-109, 127-133, 150-155, 175-177, 182-185, 185A, 186-190	1383,67	30,52	10,84	1425,03
11	Pastwiska (w tym szkółka)	102-103, 116-118, 140-142, 142A, 142B, 163-166	438,28	30,31	44,31	512,90
Razem obręb Marcule			6763,84	207,24	156,32	7127,40
Ogółem Nadleśnictwo			11095,27	305,77	258,71	11659,75

Nadleśnictwo przekaze Wykonawcy planu urządzenia lasu w terminie do 30 czerwca 2024 r. ostateczny podział na leśnictwa wraz z ich zasięgiem terytorialnym.

13. Obszary zagrożone uporczywym występowaniem szkod.

Na terenie Nadleśnictwa Marcule występują znaczące szkody związane z żerowaniem chrabąszcza majowego i chrabąszcza kasztanowca. Są to uszkodzenia systemu korzeniowego sadzonek przez pędraki w uprawach oraz uszkodzenia aparatu asymilacyjnego przez owady doskonałe. Pomimo stosowania działań wykorzystywanych w Integrowanej Metodzie Ochrony Lasu, nie uzyskano w pełni zadowalających wyników ograniczających liczebność chrabąszczy w minionych latach. W latach 2015, 2019 oraz 2021 przeprowadzono zabiegi chemicznego zwalczania wykonanego w formie oprysku agrolotniczego i naziemnego. Zabieg wykonano na łącznej powierzchni 4511,94 ha w 2015 roku, 7640,00 w 2019 roku oraz 795,00 ha w roku 2021. Wykaz pododdziałów w których w ostatnich latach najczęściej występowały szkody od pędraków stanowi załącznik nr 3 do protokołu.

Od 2018 roku w Nadleśnictwie Marcule postępuje gradacja kornika ostrozębnego. Masa drewna pozyskana w wyniku żerowania tego kornika wynosiła odpowiednio:

- w 2018 r. 35401,00 m³,
- w 2019 r. 15209,00 m³,
- w 2020 r. 4927,00 m³,
- w 2021 r. 3671,00 m³.

Na terenie Nadleśnictwa Marcule wystąpiły również istotne szkody abiotyczne o charakterze klęskowym. W 2018 roku wystąpiło gradobicie na terenie obrębu leśnego

Małomierzyce na sumarycznej powierzchni 1216,16 ha. Wiosną 2022 roku wystąpiły znaczące szkody od okiści powodując uszkodzenia powierzchniowe zwłaszcza w uprawach starszych i młodnikach na łącznej powierzchni ok. 40 ha.

W ostatnich latach nastąpiła ekspansja występowania jemioli. Obłożenie drzew jemiolą i niesprzyjające warunki klimatyczne powodują osłabienie drzewostanów i doskonałe warunki do rozwoju szkodników wtórnych, co w ostateczności prowadzi do zamierania drzew. Jemiola występuje głównie na takich gatunkach jak: sosna pospolita oraz jodła pospolita. W 2021 roku stwierdzono uszkodzenia na powierzchni wynoszącej 253,12 ha.

Corocznie notuje się uszkodzenia powodowane przez zwierzynę. Głównie są to szkody powodowane przez jeleniowate (sarna, jeleni). Powierzchnia uszkodzeń (ponad 20%) w 2021 r. wyniosła 40,69 ha. W celu minimalizacji szkód od zwierzyny Nadleśnictwo w 2021 r. ogrodziło siatką 96,88 ha powierzchni upraw.

Na obszarze Nadleśnictwa występują szkody powodowane przez wahania poziomu wód gruntowych (podtopienia i susze), co ma istotne przełożenie na osłabienie drzewostanów i ich większą podatność na szkodniki wtórne.

Poziom szkodnictwa leśnego związany z zaśmiecaniem lasu jest znaczący i utrzymuje się corocznie na podobnym poziomie. Roczne koszty wynikające z konieczności usuwania zanieczyszczeń z lasów kształtują się na poziomie ok. 45 tys. zł.

Nadleśnictwo w każdym sezonie pożarowym rejestruje drobne pożary, głównie pokrywy gleby. W tabeli przedstawiono liczbę pożarów, które wystąpiły na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo w latach 2015-2021.

Zestawienie pożarów w okresie V rewizji PUL w latach 2015-2021

L.p.	Rok	Liczba pożarów [szt]	Powierzchnia objęta pożarami [ha]
1	2015	1	0,01
2	2016	0	0
3	2017	1	0,03
4	2018	0	0
5	2019	10	0,59
6	2020	4	0,37
7	2021	1	0,05

Nadleśnictwo przekaze Wykonawcy projektu planu urządzenia lasu lokalizację drzewostanów z zaobserwowanymi istotnymi szkodami o znaczeniu gospodarczym powodowanymi przez czynniki biotyczne i abiotyczne a Wykonawca uwzględni przekazane materiały na etapie taksacji.

14. Terminy i kontrole prac urządzeniowych.

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 63 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 13.08.2002 r. prace taksacyjne będą kontrolowane i dokumentowane na bieżąco przez przedstawicieli RDLP w Radomiu w obecności przedstawicieli Nadleśnictwa Marcule oraz Wykonawcy projektu Planu Urządzenia Lasu.

Wykonawca przedstawi wstępne wydruki opisów taksacyjnych i wskazań gospodarczych celem weryfikacji i dokonania ewentualnych wyjaśnień. Weryfikację opisów taksacyjnych i wskazań gospodarczych przez pracowników Nadleśnictwa należy przeprowadzić w przeciągu 1 miesiąca od chwili ich przekazania.

Szczegółowe terminy prac związanych z końcowym odbiorem projektu planu urządzenia

lasu zostaną ustalone w czasie Narady Techniczno-Gospodarczej.

15. Forma oprawy opisów taksacyjnych, elaboratu i map, w tym map dodatkowych oraz formy przekazania programu ochrony przyrody z uwzględnieniem danych wrażliwych.

W skład projektu planu urządzenia lasu powinny wejść:

- opis ogólny Nadleśnictwa (wydruk i plik), w tym zestawienie powierzchni lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia – oprawa twarda koloru zielonego z wytłoczonym złotym opisem (etykieta) - opisy w ilości 2 egzemplarzy z przeznaczeniem dla RDLP i Nadleśnictwa,
- program ochrony przyrody stanowić będzie rozdział opisu ogólnego,
- opisy taksacyjne dla obrębu wraz z tabelami i wykazami (wydruk i plik) - oprawa twarda koloru zielonego z wytłoczonym złotym opisem (etykieta) – 2 komplety dla obrębu leśnego z przeznaczeniem dla RDLP i Nadleśnictwa,
- plany zagospodarowania lasu (oprawione razem - oprawa twarda koloru zielonego z wytłoczonym złotym opisem (etykieta): wykazy projektowanych cięć rębnych, przedrębnych i wykazy projektowanych zadań z hodowli lasu dla obrębów leśnych 1 komplet - dla Nadleśnictwa,
- wykaz projektowanych cięć rębnych dla obrębu leśnego - bindowany - 1 komplet, z przeznaczeniem dla RDLP w Radomiu,
- operat urządzenia lasu dla leśnictw – oprawa twarda koloru zielonego z wytłoczonym złotym opisem (etykieta) - zawierający wyciągi:
  - z opisów taksacyjnych,
  - wykazów projektowanych cięć rębnych,
  - wykazów projektowanych cięć przedrębnych,
  - wykazów zadań z hodowli lasu.
- Program Ochrony Przyrody 1 egzemplarz (RDOŚ w Warszawie) - bindowany + mapy w opisanych teczkach.

Wykonawca przekaze bazę opisową opracowaną w programie Taksator w terminie do 31.12.2024 r.

Ponadto Wykonawca przekaze „Prognozę...” w formie opisowej wydruk – 3 egzemplarzy (w tym 2 w oprawie twardej koloru zielonego z wytłoczonym złotym opisem (etykieta) i kieszeńią na mapy, 1 bindowana z opisanymi teczkami na mapy) + plik tekstowy.

Wszystkie elementy projektu planu urządzenia lasu oraz strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, należy przekazać w formie elektronicznej, na nośnikach CD/DVD w trzech egzemplarzach w formatach i standardach określonych w IUL i uzgodnionych z Zamawiającym. Ponadto pliki tekstowe powinny zostać przekazane w formie edytowalnej *.docx oraz *.xlsx. oraz nieedytowalnej *.PDF. Materiały kartograficzne należy przekazać w formie plików *.shp oraz kompozycji wydruków *.PDF.

Sposób podziału opisów taksacyjnych na poszczególne tomy zostanie uzgodniony z Zamawiającym, który podejmie decyzję w tym zakresie. Mapy tematyczne i sytuacyjne należy przekazać w teczkach w twardych oprawach koloru „ciemna zieleń” z wytłoczoną (koloru złotego) nazwą dokumentu, nadleśnictwa i obrębu, ewentualnie leśnictwa (materiały dla leśniczych), na wewnętrznej stronie należy zamieścić spis materiałów, tecki z mapami należy wykonać dla obrębu leśnego w ilości po 2 sztuki.

Płyty CD/DVD z danymi w formie elektronicznej powinny zostać opatrzone w indywidualne etykiety w formie nadruków na płytach. Wszystkie strony, tabele, wykresy, ryciny, załączniki dla każdego z tomów opracowań powinny być ponumerowane w sposób ciągły, dla nich należy wykonać spisy treści zamieszczone na początku poszczególnych tomów. Bazy opisów taksacyjnych należy przekazać w strukturze najnowszej dostępnej wersji

TAKSATORA, w przypadku uzasadnionych okoliczności np.: z przyczyn technicznych lub jeżeli w najnowszej wersji oprogramowania znajdzie się konieczność wprowadzania danych, które w istotny sposób wpłyną na warunki określone w SIWZ. Zamawiający na wniosek Wykonawcy podejmie decyzję w tym zakresie wskazując wersję TAKSATORA, w której baza opisów taksacyjnych zostanie przekazana.

Ostateczna oprawa elaboratu i Programu Ochrony Przyrody zostanie wykonana po uzyskaniu opinii z RDOŚ a przed wysłaniem do zatwierdzenia PUL do MKiŚ.

Przekazane dokumenty do tego czasu pozostaną u Zamawiającego, złożone w formie nieoprawionego wydruku (1 egzemplarz) oraz na płycie CD w formie elektronicznej. Po oprawie wszystkich egzemplarzy przez Wykonawcę (w terminie dwóch tygodni od dyspozycji złożonej przez RDLP) dokumenty zostaną przekazane ponownie Zamawiającemu. Pozostałe dokumenty projektu planu urządzenia lasu należy przekazać oprawione w terminie określonym umową.

Wszystkie elementy projektu planu urządzenia lasu oraz strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wraz z dokumentacją kartograficzną z przeznaczeniem dla Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych oraz Ministerstwa Klimatu i Środowiska zostaną przekazane wyłącznie w formie elektronicznych plików *.PDF na płycie CD/DVD.

Dokumentacja przekazywana do DGLP i Ministerstwa Klimatu i Środowiska oraz RDOŚ zostanie sporządzona w formie elektronicznej pliki *.PDF z wyjątkiem wydruków Prognozy Oddziaływania na Środowisko dla RDOŚ.

16. Sporządzenie dodatkowej tabeli XXII dla gatunków chronionych nieobjętych obszarem Natura 2000.

Wykonawca nie sporządzi w programie ochrony przyrody dodatkowej tabeli XXII z IUL dla gatunków chronionych poza Natura 2000.

17. Ustalenia dotyczące postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i na obszar Natura 2000 oraz innych spraw organizacyjnych.

W dniu 17.01.2022 r. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu zwróciła się do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie z wnioskiem o przekazanie danych o zasobach przyrodniczych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa. Odpowiedź uzyskano dnia 09.02.2022 r. z RDOŚ w Warszawie. Formy ochrony przyrody wymienione w w/w piśmie RDOŚ należy uwzględnić w projekcie planu urządzenia lasu i prognozie oddziaływania na środowisko.

Prognozę oddziaływania na środowisko należy sporządzić zgodnie: z art. 51 i art. 52 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko*; uzgodnionym zakresem i stopniem szczegółowości; warunkami technicznymi określonymi w IUL oraz ramowymi wytycznymi w sprawie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu z dnia 28 sierpnia 2013 r.

Przekazane przez RDOŚ materiały w formie analogowej i elektronicznej, stanowiąc będą podstawę do sporządzenia projektu planu urządzenia lasu oraz prognozy oddziaływania na środowisko i obszar Natura 2000.

B. ZAŁOŻENIA DO PLANU URZĄDZENIA LASU.

1. Obszary chronione, funkcje lasu, grunty do objęcia szczególną ochroną.

a) obszary chronione

Na terenie Nadleśnictwa znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- Rezerваты przyrody,
- Obszary Chronionego Krajobrazu,
- Obszary Natura 2000,
- Pomniki przyrody,
- Użytki ekologiczne,
- Rośliny, grzyby i zwierzęta podlegające ochronie gatunkowej.

Rezerваты przyrody

Na terenie Nadleśnictwa Marcule utworzono 2 rezerваты przyrody. Położone są one w lasach obrębu Marcule i są to rezerваты: „Dąbrowa Polańska” oraz „Piotrowe Pole”.

Oba rezerваты nie posiadają aktualnych planów ochrony. W 2022 roku zostało wydane Zarządzenie nr 51 Dyrektora RDOŚ w Warszawie z dn. 28.02.2022 r., w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Dąbrowa Polańska”.

Rezerwat „Dąbrowa Polańska”

Rezerwat „Dąbrowa Polańska” został utworzony w oparciu o Rozporządzenie nr 104 Wojewody Mazowieckiego z dnia 26 czerwca 2000 r. (DUWM.2000.75.746), dla którego aktem normatywnie normalizującym jest rozporządzenie nr 231 Wojewody Mazowieckiego z dnia 23 lipca 2001 r. w sprawie utworzenia rezerwatów przyrody na terenie województwa mazowieckiego (DUWM.2001.158.2277).

Położony jest on w środkowej, najwyższej części uroczyska „Polany” w przedziale wysokości od 200 do 211 m n.p.m.

Teren ten porasta widne, ciepłolubne zbiorowisko leśne „światlista dąbrowa” z drzewostanem dębowo-sosnowym, bogatym składem gatunkowym runa, cechujące się dużym stopniem naturalności. Stanowi ono przedmiot ochrony rezerwatowej.

Światlista dąbrowa jako zespół w pełni wykształcony, z kompletem gatunków charakterystycznych, jest zbiorowiskiem bardzo rzadko już spotykanym. Wynika stąd jego duże znaczenie naukowe (dalsze badania i dokumentacja) i dydaktyczne (pokazowy obiekt do nauczania biologii uczniów szkół średnich i studentów).

Górną warstwę drzewostanu tworzą obca dla tego zbiorowiska sosna i rosnący na naturalnym dla siebie siedlisku dąb bezszypułkowy. Pochodzą one z sadzenia (również dąb) i osiągają wiek od 100 do 113 lat (wg stanu na 1.01.2015 r.).

Stwierdzono tu dotychczas ok. 150 gatunków roślin naczyniowych, w tym 12 gatunków objętych ochroną.

Rezerwat „Piotrowe Pole”

Rezerwat „Piotrowe Pole” został utworzony w oparciu o Rozporządzenie nr 102 Wojewody Mazowieckiego z dnia 26 czerwca 2000 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (DUWM.2000.75.744) dla którego aktem normatywnie normalizującym jest rozporządzenie nr 231 Wojewody Mazowieckiego z dnia 23 lipca 2001 r. w sprawie utworzenia rezerwatów przyrody na terenie województwa mazowieckiego (DUWM.2001.158.2277).

Położony jest on w kompleksie „Głównym” obrębu Marcule, który jest fragmentem tzw. Lasów Iłżeckich, obejmujących również pobliskie nadleśnictwa: Starachowice i Ostrowiec Św. Nazwa tego obiektu pochodzi od położonej w pobliżu śródleśnej enklawy.

Powierzchnia rezerwatu „Piotrowe Pole” obejmuje pod względem typologicznym siedliska

lasów mieszanych świeżych, co w ujęciu fitosocjologicznym odpowiada zespołowi grądów wysokich.

Teren ten porośnięty jest starodrzewiem modrzewiowym (z modrzewiem zarówno polskim jak i europejskim) w wieku 193 lat, a w dolnej warstwie występuje buk w wieku 93 lat oraz modrzew, buk, grab i dąb w wieku ok. 73 lat (wg stanu na 1.01.2015 r.). Jest to jedno z nielicznych w kraju stanowisk tak starego i okazałego lasu modrzewiowego i najstarszy drzewostan modrzewiowy w Lasach Ilżeckich.

Runo jest ubogie ze względu na ocienienie dna lasu; dotychczas doliczono się 46 gatunków roślin naczyniowych, w tym 17 gatunków drzew i krzewów.

Wykonawca uwzględni w projekcie PUL zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Dąbrowa Polańska” a zabiegi gospodarcze w nich zapisane opisowo zamieści w Programie Ochrony Przyrody w odpowiednich tabelach i w miarę możliwości w opisach taksacyjnych.

Dla rezerwatu „Piotrowe Pole”, które nie posiada aktualnego planu ochrony nie należy planować zabiegów gospodarczych w wydzieleniach tworzących rezerwat.

Na ile jest to możliwe Wykonawca projektu PUL nie będzie dokonywał zmian literacji oraz powierzchni pododdziałów.

Obszary Chronionego Krajobrazu

Na terenie Nadleśnictwa zlokalizowany jest jeden obszar chronionego krajobrazu, który na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Marcule zajmuje łącznie 2 558,09 ha.

Obszar Chronionego Krajobrazu Ilża-Makowiec

W zasięgu terytorialnego działania Nadleśnictwa Marcule znajduje się jeden Obszar Chronionego Krajobrazu - OChK „Ilża-Makowiec”, dla którego obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Nr 41 Wojewody Mazowieckiego z dnia 5 maja 2005 r. (DUWM.2005.105.2948).

Zajmuje on zachodnie tereny terytorialnego zasięgu działania Nadleśnictwa. Z gruntów Skarbu Państwa zarządzanych przez Nadleśnictwo są to oddziały obrębu leśnego Marcule 1-80, 178 oraz części oddziałów 179 i 180 o łącznej powierzchni 2558,09 ha.

OChK Ilża-Makowiec obejmuje dolinę rzeki Ilżanki przecinającą Wzgórze Ilżeckie, a w części środkowej największe na obszarze byłego województwa radomskiego torfowisko (700 ha) w okolicach Pakosławia ze źródłiskami rzeki Modrzejowicy, jak również kompleksy „Polany”, „Serdzice I” i „Serdzice II” obrębu Marcule oraz położone dalej na północ kompleksy leśne „Modrzejowice”, „Skaryszew i „Makowiec” Nadleśnictwa Radom.

Obszar ten jest bardzo malowniczy ze względu na zróżnicowane ukształtowanie terenu, występujące doliny rzeczne oraz kompleksy leśne. Najciekawszymi obiektami są: torfowisko „Pakosław”, pomniki przyrody, zabytkowy park w Pakosławiu.

Ze względu na wyróżniające się elementy krajobrazowe, teren ten daje możliwości zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem oraz pełni funkcje korytarzy ekologicznych.

Wykonawca projektu planu dokona analizy zapisów dla obszarów w zakresie gospodarki leśnej celem uwzględnienia ich w POP, Prognozie.. i wskazówkach gospodarczych.

Obszary Natura 2000

Obszary NATURA 2000 obejmują ok. **83 ha** gruntów Skarbu Państwa pozostających w zarządzie Nadleśnictwa Marcule.

Powierzchnia ta stanowi **1 %** ogólnej powierzchni Nadleśnictwa.

Na gruntach nadleśnictwa ustanowiono następujące obszary sieci Natura 2000:

Nazwa obszaru	Kod obszaru	Powierzchnia na terenie L.P. Nadleśnictwa Marcule (ha)
SOO (OZW) Pakosław	PLH 140015	61,44
SOO (OZW) Uroczyska Lasów Starachowickich	PLH 260038	21,54

Z pośród wyżej wymienionych obszarów Natura 2000 plan zadań ochronnych posiada obszar Pakosław ustanowiony Zarządzeniem nr 32 z dnia 30 grudnia 2013 r. (z późniejszymi zmianami) Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie. W 2021 roku dla obszaru Natura 2000 wykonano uzupełnienie stanu wiedzy dotyczących siedlisk przyrodniczych oraz staroduba łąkowego.

Wskazania gospodarcze zamieszczone w aktualnym planie zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 (po zweryfikowaniu informacji o siedliskach przyrodniczych) należy w miarę możliwości programu Taksator przenieść do projektu PUL.

Obecnie trwają prace nad sporządzeniem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Lasów Starachowickich. W związku z powyższym jeżeli do końca 2024 roku zostanie ustanowiony plan zadań ochronnych dla tego obszaru wówczas Wykonawca PUL uwzględni jego zapisy w sporządzanym dokumencie.

Pomniki przyrody

W lasach Skarbu Państwa zarządzanych przez Nadleśnictwo Marcule występuje 9 pomników przyrody. Składają się na nie 8 pojedynczych drzew (3 dęby szypułkowe oraz 5 modrzewi), a także jednogatunkowa grupa drzew złożona z 6 modrzewi.

Na terenach nie będących w zarządzie Nadleśnictwa, lecz pozostających w zasięgu jego terytorialnego działania, znajduje się jeszcze 9 pomników przyrody: dąb szypułkowy i modrzew polski w Pakosławiu (gmina Iłża), lipa drobnolistna w Rzeczniowie (gmina Rzecznów), a także dąb szypułkowy w Adamowie, trzy jesiony wyniosłe i dąb szypułkowy w Krzyżanówce oraz lipa drobnolistna w Siennie (gmina Siemno).

Nadleśnictwo posiada warstwę Leśnej Mapy Numerycznej z lokalizacją tych obiektów, którą przekaze wykonawcy PUL przed pracami terenowymi.

Współrzędne będą podstawą do wniesienia do tabel oraz na mapę walorów. Do „Programu Ochrony Przyrody” należy pomierzyć w terenie parametry: obwód, wysokość, oraz zaktualizować wiek. Ponadto należy określić na gruncie stan zachowania pomników.

Lokalizację pomników przyrody Wykonawca porówna z lokalizacją zamieszczoną w CRFOP, w przypadku stwierdzenia ewentualnych rozbieżności należy sporządzić wykaz i przekazać do Nadleśnictwa.

W POP należy zamieścić lokalizację pomników przyrody występujących wyłącznie na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Marcule.

Użytki ekologiczne

Na terenie lasów Nadleśnictwa Marcule obecnie znajdują się dwa użytki ekologiczne o powierzchni 60,70 ha. Jeden z nich obejmuje fragment torfowiska przejściowego „Pakosław”. Drugi stanowią nieużytki przejęte przez Nadleśnictwo od ZGM „Zębiec”.

Na ile jest to możliwe Wykonawca projektu PUL nie będzie dokonywał zmian literacji i granic pododdziałów.

Stanowiska roślin, grzybów i zwierząt chronionych

Na terenie nadleśnictwa występuje szereg chronionych gatunków roślin, grzybów oraz zwierząt, które w formie tabelarycznej zamieszczono w Programie Ochrony Przyrody na lata 2015-2024. Wykaz ten winien zostać zaktualizowany podczas prowadzenia prac

urzędniowych – na podstawie dostępnych danych oraz informacji przekazanych przez nadleśnictwo.

Ponadto nadleśnictwo podejmuje działania zmierzające do lepszego poznania i aktualizacji informacji dot. bogactwa przyrodniczego, które obejmują m.in.:

- ciągły monitoring terenów leśnych pod kątem występowania gatunków rzadkich i chronionych, cennych przyrodniczo elementów środowiska przyrodniczego oraz zmian zachodzących w tych obiektach prowadzenie w leśnictwach, w którym na bieżąco gromadzone są przez leśniczych informacje dot. cennych przyrodniczo elementów środowiska leśnego - miejsca występowania roślin i zwierząt chronionych, lokalizacja skrzynek lęgowych, drzew dziuplastych, wywieszanych schronów dla nietoperzy czy popielice, itp.;
- udział w pracach terenowych w ramach inwentaryzacji przyrodniczo-leśnej,
- aktualizowaną corocznie ewidencję drzew dziuplastych oraz szacunkową masę drewna martwego,

Na terenie gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo Marcule wg stanu na dn. 01.01.2022 r. nie ma wyznaczonych stref rozrodu i przebywania gatunków ptaków podlegające ochronie prawnej.

Wszystkie dane dotyczące form ochrony przyrody ujmowane w rejestrach, kartach występowania i obserwacji, warstwach mapy numerycznej, Nadleśnictwo udostępni Wykonawcy PUL przed przystąpieniem do prac terenowych.

Wykaz stanowisk roślin, grzybów i zwierząt chronionych należy sporządzić na podstawie aktualnych rozporządzeń.

b) funkcje lasu

Ze względu na dominujące funkcje wyróżniono na terenie nadleśnictwa następujące kategorie lasów:

- **lasy gospodarcze**

Lasy z dominacją funkcji gospodarczej i podporządkowaną funkcją ochrony przyrody – **8115,58 ha.**

- **lasy ochronne**

Lasy z dominacją funkcji ochrony innych komponentów środowiska przyrodniczego i podporządkowaną funkcją gospodarczą stanowią **2906,28 ha.**

- **rezerваты**

Na terenie nadleśnictwa znajduje się 2 rezerваты przyrody o łącznej powierzchni **29,66 ha.**

2. Typy siedliskowe lasu, siedliska przyrodnicze.

Typy siedliskowe lasu oraz siedliska przyrodnicze należy wnieść do bazy w sposób określony w § 22 IUL. Typy siedliskowe lasu należy przyjąć do projektu planu urządzenia lasu na podstawie obecnie sporządzanego opracowania siedliskowego. Zbiorowiska roślinne dla Obszaru Natura 2000 Uroczyska Lasów Starachowickich w projekcie PUL należy przyjąć na podstawie opracowania fitosocjologicznego oraz wprowadzić do bazy opisów taksacyjnych.

Siedliska przyrodnicze w obszarach Natura 2000, w tym również wykazywane jako punktowe, które stanowią zwarte płyty możliwe do wyodrębnienia na podstawie różnicujących cech taksacyjnych, należy ujmować jako oddzielne pododdziały, uwzględniając kryterium powierzchniowe tworzenia nowych pododdziałów od 0,25 ha dla siedlisk priorytetowych i od 0,50 ha dla pozostałych. W przypadku siedlisk punktowych należy przyjąć powierzchnię oszacowaną, w innych przypadkach nową powierzchnię pododdziału. Dla siedlisk

przyrodniczych nie stanowiących odrębnych wydzieleń, w informacjach różnych należy wpisać kod siedliska, lokalizację i % powierzchni zajmowanej przez siedlisko w wydzieleniu.

Podczas określania zasięgu siedlisk przyrodniczych (lokalizacja) oraz kodowanie (program taksator zakładka siedliska przyrodnicze) należy uwzględnić wszystkie źródła informacji o siedliskach przyrodniczych, tj. Plan Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 (PZO), oraz opracowanie fitosocjologiczne dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Lasów Starachowickich (FITO). W przypadku ustanowienia do końca 2024 roku PZO dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Lasów Starachowickich należy uwzględnić siedliska przyrodnicze z PZO.

Opis siedlisk punktowych niestanowiących odrębnych pododdziałów należy zamieścić w informacjach różnych podając kod siedliska, lokalizację i procent powierzchni wydzielenia zajmowanego przez to siedlisko a w POP oraz SOOŚ zamieścić zestawienie lokalizacyjne. W SOOŚ poddać ocenie, używając w części opisowej sformułowania: „w drzewostanie (wyłączeniu jeśli nieleśne) gdzie występuje siedlisko ...” (a nie „dla siedliska ...”).

Podobną zasadę przyjęć dla siedlisk przyrodniczych występujących smugowo (liniowo).

W przypadku siedlisk przyrodniczych niestanowiących odrębnego wydzielenia, nie należy redukować powierzchni projektowanego zabiegu, a oddzielne postępowanie przyjęć na etapie realizacji planu.

Należy przeprowadzić jednolitą ocenę oddziaływania projektu PUL na środowisko w zakresie siedlisk przyrodniczych w obszarach Natura 2000. Nie tworzyć odrębnych zestawień dla siedlisk przyrodniczych wykazanych w PZO oraz FITO (dot. obszaru Natura Uroczyska Lasów Starachowickich w przypadku ustanowienia PZO do końca 2024 roku).

Nazwę i kodyfikację siedlisk przyrodniczych należy przyjąć zgodnie z aktualnym rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia, jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1302).

Zbiorowiska leśne mające charakter siedlisk przyrodniczych określone w ramach inwentaryzacji LP wykonanej w latach 2006-2007 tzw. INVENT, a położone poza obszarami Natura 2000 po ich weryfikacji mogą być ujęte w projekcie planu urządzenia lasu, jako „cenne fragmenty zbiorowisk roślinności leśnej/nieleśnej”, a siedliska przyrodnicze priorytetowe ujęte w gospodarstwie specjalnym jako „cenne fragmenty rodzimej przyrody”. W informacjach różnych zostanie zamieszczona w miarę możliwości technicznych oprogramowania oraz potrzeb, odpowiednia: skrót zbiorowiska, lokalizacja i % powierzchni zajmowanej przez siedlisko w wydzieleniu.

3. Typy drzewostanów.

Proponuje się, aby w trakcie sporządzania Planu Urządzenia Lasu na lata 2025 – 2034 przyjąć typy drzewostanów i przykładowe składy gatunkowe upraw przedstawione w tabeli (poza siedliskami przyrodniczymi w obszarach Natura 2000).

TSL	TD	Przykładowy skład gatunkowy odnowienia	Gatunki domieszkowe	Projektowane rodzaje rębni
1	2	3	4	5
Bs	So	So 80, Brz i inne 20	Brz	–
Bśw	So	So 80, Brz i inne 20	Brz, Olsz	I
BMśw	So	So 70, Db.b, Bk i inne 30	Db, Bk, Md, Brz	I
	Db So	So 60, Db.b 20, Md, Bk i inne 20	Md, Bk	III, I
	Bk So	So 60, Bk 30, Db.b, Md, Św 10	Md, Bk	III, II
	Jd So	So 60, Jd 30, Db, Bk i inne 10	Db, Bk, Md	II, III
BMw	So	So 70, Św, Db i inne 30	Św, Db, Jd	I
	Db So	So 60, Db 30, Św i inne 10	Św, Bk, Jd, Ol	III
BMb	So	So 70, Brz, Św i inne 30	Brz, Św	–
LMśw	Db So	So 40, Db 30, Bk, Jd i inne 30	Md, Św, Jw	III
	Db So	So 60, Db 30, Md, Bk i inne 10	Md, Bk, Jd, Św, Jw	III, II
	Db So	So 70, Db 20, Md i inne 10	Md, Św, Jw	III, I
	Jd Db	Db 50, Jd 30, So, Md i inne 20	So, Md, Bk, Św, Jw	III
	Jd So	So 40, Jd 30, Db, Bk i inne 30	Db, Bk, Md, Św, Jw	II, III
	Db Jd	Jd 50, Db 30, Md, So, Bk i inne 20	Md, Bk, So, Św, Jw	IV
	Bk So	So 60, Bk 20, Db, Jd, Md 20	Db, Jd, Md, Św, Jw	III, II
	Bk So	So 40, Bk 30, Db 20, Jd, Md 10	Jd, Md, Św, Jw	III
	So Bk	Bk 50, So 30, Db, Md, Jd i inne 20	Db, Jd, Md, Jw	II, III
	Bk	Bk 70, Db, So, Md, Jw. i inne 30	Db, Md, So	II, III
	So Db	Db 50, So 30, Św, Jd i inne 20	Św, Jd, Jw	III, II
	Db Md *	Md 60, Db 30, Bk, So i inne 10	Bk, So, Lp	III, I
	So Jd	Jd 50, So 30, Md, Db, Bk i inne 20	Md, Db, Bk	IV
	LMw	So Db	Db 50, So 30, Św, Jd i inne 20	Św, Jd
So Ol		Ol 50, So 30, Św, Jd i inne 20	Św, Jd	I
Db So		So 60, Db 30, Św i inne 10	Św, Jd	III
Db Ol		Ol 60, Db 30, Js, Jd, Wz i inne 10	Js, Jd, Wz, Lp	III
LMb	Ol	Ol 70, Brz, So i inne 30	Brz, So, Św	–
Lśw	Jd Db	Db 50, Jd 30, Bk i inne 20	Bk, Św, So, Jw	III, IV
	Db Jd	Jd 50, Db 30, Bk i inne 20	Bk, Św, So, Md, Gb	IV, II, III
	Bk Db	Db 60, Bk 30, So i inne 10	Jd, Św, So, Md, Jw	III, II
	Db	Db 80, So, Md i inne 20	So, Md, Jw	III, I
	Db Bk	Bk 50, Db 30, Jd, Md i inne 20	Jd, Md, So, Jw	III, II
	Db Md *	Md 60, Db 30, Bk, Lp i inne 10	Bk, Lp	III
Lw	Db	Db 60, Js 20, Jd i inne 20	Js, Jd, Wz, Gb	II, III
	Db Ol	Ol 60, Db 30, Js, Jd, Wz i inne 10	Js, Jd, Wz, Lp	III
	Ol Db	Db 50, Ol 30, Js, Jd, Wz i inne 10	Js, Jd, Wz, Lp	III
Ol	Ol	Ol 90, Js i inne 10	Js, Brz, Św	I
OlJ	Ol Js	Js 50, Ol 30, Db i inne 20	Db, Wz, Brz, Św	II, III
	Js Ol	Ol 50, Js 30, Wz, Db i inne 20	Wz, Db	II, I
LMwyż	Bk So	So 50, Bk 30, Db, Jw, Md i inne 20	Db, Jw, Md	III, II
	Db So	So 50, Db 30, Bk, Jd, Md i inne 20	Bk, Jd, Md	III
	Db Jd	Jd 50, Db 30, Bk, Md, So i inne 20	Bk, Md, So	IV
Lwyż	Bk Db	Db 50, Bk 30, Jd, Md i inne 20	Jd, Md, Gb	III
	Db Jd	Jd 50, Db 30, Bk, i inne 20	Bk, Md, Gb	IV

*- typ drzewostanu ustalony dla pododdziałów zaliczonych do bloków upraw pochodnych Md

Typy drzewostanów z jesionem należy przyjmować wyłącznie w przypadku aktualnego występowania jesionu. Do momentu wydania wytycznych zezwalających na swobodne wprowadzanie jesionu w uprawach leśnych należy dążyć do zastępowania tego gatunku składzie przez olchę, wiąz i jawor.

Na siedlisku BMśw nie projektować udziału dębu, jodły i buka wyższego niż 10-25%

i traktować go jedynie jako gatunek biocenotyczny, pielęgnacyjny. Jako podstawowy należy stosować zrębowy sposób zagospodarowania z typem drzewostanu So.

Na obszarach gradacji chrabaszczowatych, jeżeli szkody spowodowane przez pędraki są na tyle duże, że uniemożliwiają realizację założonych celów hodowlanych, Nadleśnictwo zaleca przyjęcie alternatywnych typów drzewostanów oraz orientacyjnych składów gatunkowych upraw, takich jak zastosowane w V rewizji Planu Urządzenia Lasu. Wskazane poniżej typy drzewostanu należy stosować w uzasadnionych przypadkach.

TSL	TD	Przykładowy skład gatunkowy odnowienia	Gatunki domieszkowe	Projektowane rodzaje rębni
1	2	3	4	5
Bśw	So Brz	Brz 60, So 30, Md i inne 10	Md	I
BMśw	Md	Md 80, Brz i inne 20	Brz	I
	Brz So	So 60, Brz 30, Md 10	Md	III, I
	So Brz	Brz 60, So 30, Md i inne 10	Md	I
LMśw	Bk Brz	Brz 50, Bk 30, Md, Db i inne 20	Md, Db, Św	III, II
	Db Brz	Brz 50, Db 30, Md, Bk i inne 20	Md, Bk, Św	III

Na siedliskach przyrodniczych w **obszarach Natura 2000** należy przyjąć cele hodowlane i proponowane sposoby zagospodarowania siedlisk przyrodniczych objętych ochroną w ramach Dyrektywy Siedliskowej wg zamieszczonej tabeli.

TSL	Siedlisko przyrodnicze, Zespół roślinny	TD *	Orientacyjny skład upraw [%]	Gatunki domieszkowe	Projektowane rodzaje rębni
1	2	3	4	5	6
LMśw	91P0 <i>Abietetum polonicum</i>	Jd	Jd 70, So i inne 30	So, Db, Md, Jw, Bk	IV, V
	9170 <i>Tilio-Carpinetum</i>	Gb Lp Db	Db 50, Lp 30, Gb i inne 20	Jw, Kl	III, IV
LMw	91E0 <i>Salicetum albo-fragilis</i>	Js Ol	Ol 60, Js 30, Db, Wz i inne 10	Db, Wz, Brz, Św	II, III
Lśw	9170 <i>Tilio-Carpinetum</i>	Gb Bk Db	Db 50, Bk 30, Gb, Lp 10	Lp, Jd	III, IV

Wykonawca PUL zweryfikuje i uzupełni zamieszczone w protokole z KZP typy drzewostanów (TD) uwzględniając stan faktyczny określony w trakcie taksacji, stosowne propozycje powinny zostać przedstawione RDLP w Radomiu (zleceniodawcy) i Nadleśnictwu oraz przyjęte na NTG. Ponadto Wykonawca projektu PUL wskaże (zaznaczy) w opisie ogólnym, które z przedstawionych TD zostały wykorzystane w ramach tworzenia planu.

4. Wiek rębności.

Przeciętny wiek rębności służy przede wszystkim do obliczenia cząstkowych etatów użytkowania rębego według dojrzałości oraz sprecyzowania pożądanego stanu zasobów drzewnych na koniec planowanego okresu gospodarczego, szczególnie w lasach wielofunkcyjnych nadleśnictwa (gospodarstwo O oraz gospodarstwo G). Przewidywany wiek rębności dla panujących gatunków drzew w nadleśnictwie może, lecz nie musi być zgodny z indywidualnym wiekiem dojrzałości rębnej drzewostanu, nazywanym też wiekiem dojrzałości drzewostanu do odnowienia, określanym przez taksatora na gruncie z uwzględnieniem rzeczywistego składu gatunkowego oraz kondycji drzewostanu.

Należy przyjąć przeciętne wieki rębności dla podstawowych gatunków lasotwórczych

zasadniczo kontynuując ustalenia V rewizji. Poniżej przedstawione wieki rębności dla gatunków drzew mieszczą się w przedziałach określonych w rozdziale VIII IUL, wieki rębności dla pozostałych gatunków są zgodne z orientacyjnymi – wymienionymi w §83 ust.3 IUL.

Gatunek	Obowiązujący wiek rębności wg V rewizji PUL [lata]
So, Md, Kl	100
Db	140
Jd, Bk, Js	120
Św, Db.c, Gb, Brz, Ak, Ol.cz, Lp	80
Olsz, Oś	60
Tp	40

Wiek dojrzałości rębnej drzewostanu (indywidualny wiek dojrzałości drzewostanu do odnowienia) należy przyjmować zgodnie z § 83 IUL z wyjątkiem drzewostanów w KO i KDO oraz rezerwatów przyrody, gdzie nie należy ich określać.

Wiek dojrzałości rębnej należy określić dla pojedynczego drzewostanu dzięki któremu można określić faktyczny wiek dojrzałości drzewostanu do wyrębu.

5. Podział lasu na gospodarstwa.

Zgodnie z § 82 Instrukcji Urządzania Lasu na podstawie dominujących funkcji pełnionych przez lasy (z uwzględnieniem wszystkich funkcji pozostałych), dla celów planowania urzędzeniowego należy wyróżnić, w ramach obrębów leśnych, jednostki regulacyjne nazywane gospodarstwami. Z dominujących funkcji lasu wynika podział lasów na: rezerваты, lasy ochronne oraz lasy gospodarcze, z tym, że drzewostany pełniące funkcje specyficzne, ograniczające lub uniemożliwiające realizację funkcji produkcyjnych, gromadzone są razem z rezerwatami w gospodarstwie specjalnym. W ten sposób powstaną w Nadleśnictwie trzy gospodarstwa:

- gospodarstwo specjalne (S),
- gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów ochronnych (O),
- gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych (G).

a) Do gospodarstwa specjalnego (S) należy zaliczyć:

- rezerваты przyrody wraz z otulinami,
- lasy glebochronne na stromych zboczach o nachyleniu powyżej 45⁰,
- cenne fragmenty rodzimej przyrody na priorytetowych siedliskach przyrodniczych,
- drzewostany wyłączone z użytkowania (WZUDN),
- lasy wodochronne w strefach ochronnych ujęć wody i źródeł wody, wyodrębnionych stosownymi decyzjami administracyjnymi,
- wyłączone powierzchnie badawcze i doświadczalne,
- inne tereny zaproponowane przez wykonawcę po dokonaniu uzgodnień z Nadleśnictwem spośród ujętych w § 82 pkt. 6 IUL.

b) Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów ochronnych (O) należy zaliczyć wszystkie lasy ochronne z wiodącą funkcją ochronną z wyjątkiem lasów umieszczonych w gospodarstwie specjalnym.

- c) Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych (G) obejmujące obszary o dominującej funkcji produkcyjnej z wyjątkiem lasów zaliczonych do gospodarstwa specjalnego (S).

Dla wyliczenia etatów cząstkowych wyróżnić należy obszary kwalifikujące się do jednego sposobu zagospodarowania:

- zrębowy (GZ), do którego należy zaliczyć drzewostany, dla których przyjęto zrębowy sposób zagospodarowania.
- przerębowo-zrębowe (GPZ), dla których przyjęto przerębowo-zrębowy sposób zagospodarowania.
- przerębowy (GP), do którego należy włączyć drzewostany o strukturze wielopiętrowej i wielogeneracyjnej, gdzie przyjęto przerębowy sposób zagospodarowania (rębnia przerębowa - ciągła lub stopniowa udoskonalona z okresem odnowienia ponad 40 lat).

6. Wytyczne w sprawie projektowania cięć rębnych w poszczególnych gospodarstwach.

Należy zachować dotychczasowy kierunek cięć z dopuszczeniem stosownych korekt podziału lasu na ostępy. Wykonawca dokona uzgodnień z Nadleśnictwem i RDLP wykazu cięć użytków rębnych i na **co najmniej dwa miesiące przed ustalonym terminem NTG** przedstawi Zamawiającemu wykaz projektowanych cięć użytkowania rębego wraz z załącznikami mapowymi, który zostanie przekazany Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska do konsultacji.

Ponadto:

- w gospodarstwie specjalnym użytkowanie rębne należy projektować wyjątkowo, zgodnie z potrzebami ochronnymi, hodowlanymi drzewostanu i przepisami odrębnymi, w zależności od przypisanych im form ochrony, specjalnych funkcji oraz stanu lasu;
- dla obiektów wymagających realizacji odrębnych planów ochrony projektować zadania w uzgodnieniu z właściwymi organami i służbami;
- na siedliskach przyrodniczych w ramach SOO Natura 2000 należy projektować rębnie ujęte w tabeli TD przyjętych dla poszczególnych siedlisk przyrodniczych;
- należy unikać projektowania cięć rębnych na trzech kolejnych pasach w oddziale, zwłaszcza w przypadku cięć uprzątających, dla rębni zupełnych projektować nie więcej jak 2 pasy w 10-leciu;
- projektowanie zrębów zupełnych w lasach wodochronnych i glebochronnych, powinno wynikać z braku możliwości osiągnięcia celu hodowlanego rębniami złożonymi, pozycje takie należy uzgodnić z Nadleśnictwem,
- zręby zupełne projektować w drzewostanach, w których cel hodowlany może być osiągnięty przy zastosowaniu cięć zupełnych (dotyczy wszystkich siedlisk, z wyłączeniem bagiennych i suchych); szerokość pasa maksymalnie 60 m, powierzchnia do 4 ha;
- na siedliskach wilgotnych w rębniach zupełnych należy dążyć do projektowania zrębów o powierzchni nieprzekraczającej 3,0 ha;
- w pododdziałach w których istnieją warunki uzyskania odnowienia naturalnego projektować w uzgodnieniu z Nadleśnictwem rębnie częściowe,
- w przypadku drzewostanów rębnych przewidzianych do użytkowania rębniami, które ze względu na znaczną powierzchnię nie mogą w całości podlegać użytkowaniu rębniemu w przeciągu dziesięciolecia, części drzewostanów nie przewidzianych do zagospodarowania rębniami należy pozostawić bez wskazań gospodarczych, (zgodnie z §46 pkt.7 IUL) a odstępstwa uzgodnić z Nadleśnictwem;
- w zwartych blokach drzewostanów jednowiekowych i jednogatunkowych należy projektować wręby (ostępy przejściowe);

- nie planować cięć rębnych na siedliskach bagiennych (BMb, OI wariant 3) na siedliskach L1 oraz suchych (Bs) w drzewostanach uzgodnionych z Nadleśnictwem;
- w wykazie cięć rębnych dla rębni zupełnych **oraz w ramach projektowanego cięcia uprzętającego w rębniach złożonych** należy uwzględnić współczynnik redukcji pozyskania grubizny w wysokości 5% z tytułu pozostawiania kęp ekologicznych lub przestoi;
- na siedliskach przyrodniczych priorytetowych należy zaplanować pozostawienie 10% powierzchni drzewostanu, jako biotop dla rozwoju ptaków i zwierząt chronionych oraz w celu zachowania wytycznych dotyczących pozostawienia drewna martwego;
- w drzewostanach w gospodarstwie lasów ochronnych oraz w gospodarstwie lasów gospodarczych o przerębowo-zrębowym sposobie zagospodarowania do obliczania etatu należy przyjąć 15-letni okres odnowienia;
- dla położonych wśród obcych gruntów lub graniczących z nimi wydzieleni o małej powierzchni lub kształcie wykluczającym możliwość prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej oraz do których brak drogi dojazdowej, nie projektować wskazówek gospodarczych, a powierzchnię leśną niezalesioną przeznaczyć do sukcesji naturalnej;
- użytkowanie rębne ostatniego roku obowiązywania PUL należy uwzględnić w projekcie PUL na podstawie szkiców zrębowych przekazanych przez Nadleśnictwo, które będą stanowiły podstawę do korekty opisów taksacyjnych oraz bazy geometrycznej;
- w przypadku opisywania upraw po rębniach, pozostawione na zrębach „kępy ekologiczne” należy opisywać razem z uprawą, jako powierzchnie niestanowiące wydzielenia, w przypadku zwartych płatów drzewostanów ponad 0,50 ha, należy wydzielić w odrębne pododdziały i nie projektować wskazówek gospodarczych;
- rębnie częściowe (II) należy projektować tylko na powierzchniach, gdzie jest realna możliwość odnowienia naturalnego, zgodnego z pożądanym składem gatunkowym drzewostanu, odpowiednim dla typu drzewostanu i potencjalnego zbiorowiska roślinnego, a także przy odślanianiu drugiego piętra o jakości hodowlanej,
- rębnie gniazdowe (IIIa i IIIb) należy projektować do przebudowy drzewostanów. Stosowanie rębni IVd dopuszczalne jest w drzewostanach, w których wystąpi uzasadniona potrzeba odstąpienia od podstawowej formy przebudowy ze względów społecznych i przyrodniczych,
- w drzewostanach zagospodarowanych rębnią IIIa, projektować dwa pasy zrębowe w 10-leciu z poborem 30% masy i 30% powierzchni do odnowienia, zachowując ład przestrzenny i czasowy;
- w drzewostanach przeszłorębnych na siedliskach lasowych zagospodarowanych rębnią IIIb, projektować należy dwa pasy zrębowe w 10-leciu z poborem 60% masy i 80% powierzchni do odnowienia na jednym pasie w dwóch nawrotach lub z poborem 40% masy i 50% powierzchni do odnowienia na jednym pasie w jednym nawrocie,
- w drzewostanach uszkodzonych, wymagających pilnej przebudowy rębniami zupełnymi dopuszcza się możliwość zwiększenia szerokości pasa zrębowego,
- podczas projektowania cięć rębnych w ekotonach na granicy pole-las, las-woda, itp. należy formułować wskazówki gospodarcze według wytycznych opublikowanych pismem Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych znak ZG.7013.2.2018 z dnia 6 lutego 2018 roku. W przypadkach wymagających odrębnego postępowania gospodarczego należy wydzielić strefy ekotonowe jako odrębne wydzielenia drzewostanowe, lokalizację uzgodnić z Nadleśnictwem,
- należy zaplanować w uzgodnionych z Nadleśnictwem lokalizacjach (drzewostany bliskorębne) podsadzenia na poczet ekotonów;
- dla zrębów zlokalizowanych przy drogach wojewódzkich współczynnik ten należy

- zwiększyć do 10% z uwagi na wymagane strefy ekotonowe;
- przy szlakach komunikacyjnych (poza drogami wojewódzkimi) nie projektować stref przejściowych w ramach cięć rębnych (na podstawie § 27 Zasad Hodowli Lasu);
- na uprawach (po zrębach z ubiegłych dziesięcioleci) zlokalizowanych wzdłuż szlaków komunikacyjnych zaprojektować w pozostawionych kępach kształtowanie strefy ekotonowej poprzez niezbędne cięcia (w skrajnych przypadkach, związanych z bezpieczeństwem ruchu, całkowite usunięcie przestojów) i nasadzenia;
- dla zrębów gdzie ekotony będą tworzone z istniejącego drzewostanu współczynnik redukcji pozyskania grubizny należy ustalić odrębnie dla każdej pozycji zrębowej;
- w drzewostanach młodszych klas wieku silnie uszkodzonych należy projektować przebudowę za pomocą cięć rębnych w Rb Ib (niezależnie od czynnika sprawczego), jeżeli nie ma takiej możliwości wówczas zaprojektować przebudowę w ramach podsadzeń,
- w drzewostanach silnie uszkodzonych należy projektować użytkowanie rębne z krótkim okresem odnowienia,
- wykaz projektowanych cięć rębnych wykonać zgodnie z § 98 IUL dla pierwszego 10-lecia bez przydziału działek zrębowych na lata;
- dla gospodarstwa wielofunkcyjnego lasów ochronnych wielkość planowanego użytkowania powinna łączyć realizację funkcji ochronnych i produkcyjnych wynikających z dojrzałości drzewostanów oraz okresów uprzątnięcia w KO i KDO;
- w drzewostanach, w których stwierdzono udział zasiedlonych drzew przez jemiolę w wielkości ponad 30% wymagających przebudowy, należy zaprojektować wcześniejsze użytkowanie rębne, lokalizację uzgodnić z Nadleśnictwem,
- przy projektowaniu działek zrębowych maksymalnie wykorzystywać naturalne granice wydzieleń, drogi, rowy itp.

7. Wytyczne w sprawie sporządzania „Wykazu drzewostanów kwalifikujących się do przebudowy”.

W wykazie należy zamieścić następujące drzewostany zakwalifikowane do przebudowy: drzewostany trwale uszkodzone, drzewostany na gruntach porolnych, drzewostany niezgodne rębne, drzewostany niezgodne przedrębne z jakością techniczną.

8. Wytyczne w sprawie projektowania pielęgnowania lasu, w tym cięć pielęgnacyjnych.

- do użytkowania przedrębnego należy zaliczyć wielkość grubizny przewidzianej do pozyskania w ramach wykonywania trzebieży;
- nie projektować zabiegu czyszczeń późnych z pozyskaniem grubizny „CP-P”;
- zgodnie z wytycznymi § 50 pkt. 3 i § 51 pkt. 5 ZHL nie należy projektować liczby nawrotów w czyszczeniach późnych i trzebieżach. Pilność zabiegu określić na podstawie faktycznych potrzeb pielęgnacyjnych poszczególnych drzewostanów z zastosowaniem wytycznych § 46 IUL, potrzeba wprowadzenia pilności zabiegu na konkretnych pozycjach będzie przedmiotem odrębnego uzgodnienia z Nadleśnictwem;
- w drzewostanach starszych klas wieku gdzie określono jakość techniczną, a które nie są objęte planowaniem użytkowania rębego, należy projektować TP po uzgodnieniu z Nadleśnictwem. Zabiegu trzebieży nie należy projektować w drzewostanach o zwarciu luźnym lub przerywanym, zagęszczeniu luźnym z wyjątkiem trzebieży przekształceniowej jeżeli zaistnieje taka potrzeba;
- przy planowaniu TP w drzewostanach bliskorębnych uwzględniać § 52 ZHL – „cisza trzebieżowa”, dotyczy to drzewostanów zadrzewieniem 0,6-0,7. Odstępstwa uzgodnić

z Nadleśnictwem.;

- w gospodarczych drzewostanach nasiennych nieprzewidzianych do użytkowania rębego należy projektować wskazówkę TP w pojęciu cięć sanitarno-selekcyjnych;
- projektując rozmiar cięć użytkowania przedrębego należy uwzględnić pozyskanie w mijającym okresie gospodarczym oraz przeciętny poziom wielkości pozyskania w cięciach przygodnych w ostatnich 5 latach;
- dla gruntów położonych wśród obcych gruntów lub graniczących z nimi wydziełów o małej powierzchni lub kształcie wykluczającym możliwość prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej, nie projektować wskazówek gospodarczych.

9. Wytoczne w sprawie hodowli lasu

- nie należy projektować do zalesienia gruntów nieleśnych, poza gruntami przeznaczonymi do zalesienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu przejętych przez Nadleśnictwo;
- poprawki i uzupełnienia należy projektować w młodnikach i uprawach, przy wypadach powyżej 20% powierzchni zredukowanej, o ile zabieg ten daje realną szansę poprawienia jakości uprawy i uregulowania jej składu gatunkowego,
- nie należy projektować uzupełnień w miejscach o nadmiernym uwilgotnieniu pozostawiając je do odnowienia w drodze sukcesji naturalnej;
- drobnych luk i przerzedzeń spełniających korzystną rolę w ochronie różnorodności biologicznej oraz kształtowaniu klimatu wewnątrz lasu nie należy przeznaczać do uproduktywienia,
- nie należy projektować uzupełnień w lukach o powierzchni mniejszej niż 0,05 ha, wyjątek stanowić powinna sytuacja spadku pokrycia uprawy poniżej 70% w drzewostanach do 20 roku po odnowieniu,
- dolesienia luk należy projektować jedynie w drzewostanach, w których powstały warunki umożliwiające skuteczne wprowadzenie gatunków cienioznośnych tj. wtedy gdy powierzchnia luki (bez drzewostanu) wynosi co najmniej 0,10 ha na siedlisku co najmniej BMśw. Luki powstające na siedliskach o dużym uwilgotnieniu lub na siedlisku Bśw (szczególnie w drzewostanach IIIb i starszych klas wieku) należy pozostawić do odnowienia w drodze sukcesji naturalnej. Powierzchnie takie Wykonawca uzgodni z Nadleśnictwem;
- podsadzenia rozumiane jak odnowienia wyprzedzające i wprowadzenie II piętra należy projektować na powierzchniach uzgodnionych z Nadleśnictwem;
- projektowanie wprowadzania podsadzeń (w wariacie tzw. wyprzedzającego odnowienia) powinno być poprzedzone cięciami trzebieżowymi,
- podsadzenia w w/w wariacie należy projektować również w ramach kształtowania ekotonów, z uwzględnieniem możliwości siedliskowych danego pododdziału (zgodnie z wytycznymi m.in. § 31 ust.4 i 69 ust. 1 ZHL);
- nie należy projektować wprowadzania podszytów;
- projektowaniem pielęgnowania upraw objąć powierzchnię upraw już istniejących, w których zabieg taki jest niezbędny;
- wielkość poprawek i uzupełnień oraz pielęgnowanie upraw nowo projektowanych odnowień należy opisowo ująć w elaboracie;
- czyszczeniami należy objąć uprawy i młodniki na powierzchniach otwartych, jak również młode pokolenie pod osłoną (na powierzchni zredukowanej);
- ze względu na zasadę określania w PUL przeciętnej wysokości gatunku w warstwie, powierzchnię zredukowaną zabiegów CW i CP na gniazdach należy przyjąć w rozmiarze uzgodnionym z przedstawicielami nadleśnictwa (konsultacje opisów taksacyjnych),

- czyszczenia późne należy projektować:
  - w młodnikach i podrostach,
  - w uprawach, które w czasie obowiązywania Planu Urządzenia Lasu osiągną zwarcie;
- melioracje agrotechniczne planować przy wszystkich cięciach rębnych oraz podsadzeniach;
- na działkach położonych wśród obcych gruntów lub graniczących z nimi wydzieleń o małej powierzchni lub kształcie wykluczającym możliwość prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej, powierzchnię leśną niezalesioną przeznaczyć do sukcesji naturalnej;
- dla powierzchni zredukowanej, dla której projektowane jest odnowienie naturalne należy projektować wskazówki: odnowienie oraz melioracje agrotechniczne (w bloku informacje różne wpisać skrót grupy czynności „ODNN, ODN-ZŁOŻN”);
- wprowadzenie młodego pokolenia drzew na powierzchnię między gniazdową po cięciu uprzątającym w KO (cięcie w ostatnich latach „dotychczasowego PUL”), dla których odnowienie realizowane jest w ramach nowego PUL, należy bez względu na powierzchnię odnowienia kwalifikować jako ODN-ZŁOŻ, a nie POPR lub ODN-LUK;
- dla fragmentów drzewostanów starszych, w uprawach i młodnikach po rębniach złożonych w wieku powyżej 20 lat, wykazujących grubiznę, nie należy projektować TW, a jedynie CP lub pozostawić bez wskazania gospodarczego;
- dla projektowanych zabiegów AGROT, PIEL, CW, CP nie należy odejmować powierzchni kęp ekologicznych;
- projektując dolesienie luk lub zbiegi pielęgnacyjne dla kęp młodszych odnowień w drzewostanach starszych klas wieku, powierzchnia zabiegu TW i TP nie ulega redukcji;
- Nadleśnictwo przedstawi Wykonawcy wykaz powierzchni proponowanych do odnowienia naturalnego;
- w PUL zgodnie z zarządzeniem DGLP 58/2012 i wnioskiem Nadleśniczego, zamieszczony zostanie jedynie wykaz istniejących nalotów, określonych w trakcie taksacji lasu, uzgodniony z Nadleśnictwem oraz podaniem informacji czy nalot jest już uznany czy do uznania przez Nadleśnictwo;
- Nadleśnictwo dostarczy wykonawcy dane dotyczące nasiennictwa i selekcji drzew leśnych;
- Nadleśnictwo przekaze Wykonawcy lokalizację bloków upraw pochodnych po ich aktualizacji z Wydziałem Gospodarki Leśnej;
- Wykonawca uwzględni zadania z zakresu hodowli lasu z ostatniego roku obowiązywania PUL na podstawie szkiców odnowieniowych przekazanych przez Nadleśnictwo które będą stanowiły podstawę do korekty opisów taksacyjnych oraz bazy geometrycznej.

10. Wytyczne w sprawie ogólnej ochrony lasu oraz ochrony przeciwpożarowej.

Wykonawca uwzględni w projekcie planu urządzenia lasu informacje w zakresie szkód wywołanych przez czynniki biotyczne i abiotyczne, które zostaną przekazane przez Nadleśnictwo i Zespół Ochrony Lasu w Radomiu.

Nadleśnictwo zgodnie z nową IOL dokona aktualizacji lokalizacji partii kontrolnych do jesiennych poszukiwań szkodników pierwotnych sosny, które przekaze Wykonawcy. Powierzchnie te nie mogą być zlokalizowane w drzewostanach projektowanych do użytkowania rębego.

Zgodnie z nową instrukcją ochrony ppoż. obszarów leśnych należy dokonać aktualizacji kategorii zagrożenia lasów.

Wykonawca uzgodni projekt planu ochrony przeciwpożarowej z Wojewódzką Komendą

Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie. Nadleśnictwo na bieżąco aktualizuje i uzgadnia „Sposób postępowania na wypadek pożaru lasu”, uzupełniając m.in. informacje o nowo powstałych dojazdach pożarowych.

11. Wytyczne w sprawie zagospodarowania rekreacyjnego, w tym sporządzania odpowiedniej mapy przeglądowej.

W ostatnich latach obserwuje się stały wzrost krajoznawczego i rekreacyjnego wykorzystania terenów leśnych Nadleśnictwa Marcule

Na terenie Nadleśnictwa Marcule utworzono w 2006 roku Centrum Edukacji Przyrodniczej im. bp. Jana Chrapka wraz z arboretum o powierzchni – 9,53 ha oraz izbą edukacyjną i centrum konferencyjnym. Całość Arboretum podzielone jest na część obsadzoną gatunkami rodzimymi oraz część na której rosną gatunki pochodzenia obcego. Wydzielono w sumie 22 kwatery, na których nasadzono ok. 1000 roślin i ich odmian, głównie ze strefy klimatu umiarkowanego. Decyzją Dyrektora Generalnego Ochrony Środowiska w Warszawie z dn. 28.08.2015 r. zostało wydane zezwolenie na utworzenie i prowadzenie ogrodu botanicznego pod nazwą „Ogród botaniczny – arboretum w Nadleśnictwie Marcule”. Nadleśnictwo Marcule jest również członkiem Rady Ogródów Botanicznych i Arboretów w Polsce.

Na terenie Nadleśnictwa wyznaczone są szlaki turystyczne piesze i rowerowe .

Wykonawca opisując i sporządzając mapę przeglądową zagospodarowania rekreacyjnego Nadleśnictwa uwzględnił urządzenia turystyczne i obiekty edukacji przyrodniczo-leśnej zgodnie z poniższym zestawieniem.

Lp.	Obręb leśny	Oddz., poddz.	Rodzaj
1.	Marcule	131 h	Wiata wraz z miejscem na ognisko
2.		142B c	Wiaty wraz z miejscem na ognisko (Centrum edukacji Przyrodniczej)
3.		114 g	Wiata wraz z miejscem na ognisko
4.		136 g	Wiaty wraz z miejscem na ognisko
5.		97 d	Wiaty wraz z miejscem na ognisko
6.		142 B b	Miejsce odpoczynku i postoju pojazdów (parking
7.	Małomierzyce	99 l	Wiata (zadaszenie)
8.		183 b	Wiata wraz z miejscem na ognisko

W związku z wprowadzeniem Zarządzenia nr 74 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 18 października 2018 r. w sprawie wprowadzenia „Kategorii i definicji wybranych obiektów rekreacyjno-wypoczynkowych i edukacyjnych zlokalizowanych na terenach zarządzanych przez j.o. Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (Znak sprawy: ZE.715.1.2.2018) oraz z wykonaniem Decyzji nr 191 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 18 października 2018 r. w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji obiektów rekreacyjno-wypoczynkowych i edukacyjnych Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe o charakterze kubaturowym, powierzchniowym i punktowym zlokalizowanych na terenach zarządzanych przez j.o. PGL LP (Znak sprawy: ZE.715.1.2.2018) i Decyzji nr 191 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 29 lipca 2019 r. w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji obiektów rekreacyjno-wypoczynkowych i edukacyjnych Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe o charakterze liniowym zlokalizowanych na terenach zarządzanych przez j.o. PGL LP (Znak sprawy: ZE.715.3.1.2019). Nadleśnictwo po uzgodnieniu z Zespołem Promocji i Mediów RDLP przekaże Wykonawcy wyniki w/w inwentaryzacji.

Wykonawca naniesie na mapę przeglądową zagospodarowania rekreacyjnego lokalizację

w/w elementów, zgodnie z § 109 ust. 1 IUL oraz „Instrukcją techniczną sporządzania i wydruku map leśnych.

Na podstawie informacji przekazanych przez Nadleśnictwo, Wykonawca zamieści w części opisowej PUL listę cyklicznych imprez historyczno-turystyczno-kulturowych odbywających się na terenach leśnych w zarządzie Nadleśnictwa.

Wykonawca dokona analizy możliwości uwzględnienia wytycznych Zarządzenia nr 58 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 5 lipca 2022 r. w sprawie wprowadzenia „Wytycznych do zagospodarowania lasów o zwiększonej funkcji społecznej na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych” i uzgodni z zamawiającym zakres wprowadzenia do projektu PUL.

Nadleśnictwo sporządzi „Program edukacji leśnej społeczeństwa na lata 2025-2034”, który zostanie zaprezentowany na NTG.

12. Wytyczne w sprawie ujmowania w planie urządzenia lasu użytkowania ubocznego oraz zagospodarowania łowieckiego.

Nadleśnictwo prowadzi sprzedaż niewielkich ilości choinek pozyskiwanych na powierzchniach plantacji choinkowych.

Na terenie Nadleśnictwa Marcule znajduje się 8 obwodów łowieckich nadzorowanych przez Nadleśnictwo. W obwodach łowieckich nadzorowanych przez Nadleśnictwo Marcule gospodaruje 7 Kół Łowieckich. Koła Łowieckie gospodarujące na w/w obwodach łowieckich podlegają Zarządowi Okręgowemu PZŁ w Radomiu. Gospodarka łowiecka prowadzona jest w oparciu o Roczne Plany Łowieckie i Wieloletnie Łowieckie Plany Hodowlane na lata 2017 – 2027 opracowane dla II Rejonu Hodowlanego „Radom” i III Rejonu Hodowlanego „Puszcz Świętokrzyska”.

Zestawienie obwodów łowieckich nadzorowanych przez Nadleśnictwo Marcule przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Nazwa Koła Łowieckiego	Numer obwodu łowieckiego	Pow. Obwodu [ha]	Pow. Leśna obwodu [ha]	Lesistość [%]	Rodzaj obwodu	Kategoria Obwodu
1	Lis Radom	555	6695	2056	30,7	polny	średni
2	Zamek Ilża	561	6617	2613	39,5	polny	dobry
3	Zamek Ilża	573	5367	382	7,1	polny	bardzo słaby
4	Łoś Starachowice	563	5245	602	11,5	polny	słaby
5	Dzik Starachowice	568	8002	2269	28,4	polny	dobry
6	Przepiórka Sienno	576	7941	1782	22,4	polny	słaby
7	Nemrod Malyszyn	570	5045	3288	65,2	leśny	bardzo dobry
8	Hermes Warszawa	574	5632	3329	59,1	leśny	bardzo dobry
9	Niedźwiedź Wierzbica	559	7508	1974	26,3	polny	słaby
	Razem		58052	18295			

Nowelizacja Ustawy *Prawo łowieckie* z dnia 1 kwietnia 2018 roku nakładała konieczność weryfikacji powierzchni i granic obwodów łowieckich do końca 2020 roku. W związku z powyższym jeżeli powierzchnia i granice obwodów łowieckich uległy zmianie wykonawca projektu PUL uwzględni ją i zakoduje w grupach powierzchni.

Stan zwierzyny grubej na kwiecień 2022 roku wynosi: jelenie 434 sztuk, sarny 1500 sztuk, dziki – 52 sztuk, łoś – 12 sztuk, lis – 378 sztuk, zając – 1730 sztuk, bażant – 1606 sztuk, kuropatwa – 1350 sztuk.

13. Wytyczne w sprawie ujmowania w planie urządzenia lasu zagadnień dotyczących infrastruktury nadleśnictwa.

Nadleśnictwo Marcule realizuje zrównoważoną gospodarkę leśną. Ze względu na duże zainteresowanie pozaprodukcyjnymi walorami lasów regionu stale rozbudowywana i unowocześniana jest istniejąca infrastruktura. Stopień zagęszczenia sieci drogowej, jej standardy i parametry jakościowe, określane są nie tylko względami gospodarczymi, ale także szeroko rozumianymi względami społecznymi.

Zamierzenia inwestycyjne i modernizacyjne należy ująć w planie urządzenia lasu kierunkowo uwzględniając ogólne potrzeby, bez podawania terminów i sposobów realizacji.

Zakłada się, że budowa dróg będzie odbywała się sukcesywnie w miarę możliwości finansowych w oparciu o docelową sieć dróg.

W przypadku inwestycji rozpoczętych, które będą realizowane w trakcie prac urządzeniowych, Nadleśnictwo przekaze Wykonawcy PUL dokumentację. Dotyczy to w szczególności budowy, przebudowy dróg i związanych z tym zmian powierzchniowych w kategorii użytkowania gruntów. Dla dróg zrealizowanych Nadleśnictwo będzie przekazywać dokumentację powykonawczą, natomiast dla realizowanych w 2024 r. dokumentację projektową.

W najbliższych latach planowane inwestycje i modernizacyjne na lata 2024-2034 obejmują:

- budowę i remonty osad leśnych oraz budynków gospodarczych,
- budowę i remont dróg wywozowych,
- budowę i remont dojazdów oraz dróg przeciwpożarowych,
- remonty urządzeń związanych z infrastrukturą edukacyjną i turystyczną, w tym wyposażenia miejsc postoju pojazdów, ścieżek przyrodniczo-leśnych.

14. Wytyczne dotyczące charakterystyki ekonomicznej.

W elaboracie planu urządzenia lasu zostanie przedstawiona tylko syntetyczna ocena uwarunkowań ekonomicznych w granicach zasięgu terytorialnego nadleśnictwa wraz z charakterystyką warunków ekonomicznych gospodarki leśnej i zestawieniem wskaźników tej gospodarki dla nadleśnictwa (zgodnie z § 118 IUL).

15. Ustalenia dotyczące szczegółowości prognozy stanu zasobów drzewnych na koniec przyszłego okresu gospodarczego.

Wykonawca planu urządzenia lasu przedstawi (zgodnie z § 123 IUL) prognozę stanu zasobów drzewnych na koniec okresu gospodarczego podając orientacyjną, spodziewaną na koniec okresu gospodarczego, wielkość zasobów miąższości grubizny drzewostanów nadleśnictwa.

16. Weryfikacja i aktualizacja programu ochrony przyrody, w tym sporządzenia tabel dotyczących przedmiotów ochrony oraz zadań ochronnych.

W ramach prac nad rewizją planu urządzenia lasu należy dokonać aktualizacji „Programu ochrony przyrody i wartości kulturowych” opracowanego dla Nadleśnictwa Marcule na okres od 01.01.2015 r. do 31.12.2024 r.

Należy ująć przede wszystkim następujące zagadnienia opisane w odrębne rozdziały:

ogólna charakterystyka Nadleśnictwa, formy ochrony przyrody, pozostałe walory przyrodniczo-leśne (w tym: cenne drzewa, lasy ochronne stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, grunty leśne niezalesione objęte szczególną ochroną, drzewostany, siedliska przyrodnicze), walory kulturowe, zagrożenia (w tym: zagrożenia wywołane ujemnym oddziaływaniem przemysłu, zagrożenia wywołane zmianami stosunków wodnych, zagrożenia biotyczne, zagrożenia abiotyczne, pożary, zagrożenia antropogeniczne tj.: niezgodność składów gatunkowych drzewostanów z siedliskiem, siedliska zniekształcone i zdegradowane, neofityzacja, borowacenie, bezpośrednie negatywne oddziaływanie człowieka na lasy, bariery ekologiczne), wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego oraz wykonania prac leśnych, plan działań – kierunkowe wytyczne z zakresu ochrony przyrody (w tym: kształtowanie stosunków wodnych, kształtowanie granicy polno-leśnej, kształtowanie strefy ekotonowej, ochrona przyrody, ochrona różnorodności biologicznej, martwe drewno, lasy wyłączone z użytkowania, promocja ochrony przyrody i edukacja leśna społeczeństwa, zalecenia i wnioski wynikające z prognozy oddziaływania na środowisko dla planu urządzenia lasu. Oprócz form ochrony przyrody, szczegółową lokalizację (do pododdziału) należy podać dla: siedlisk przyrodniczych, cennych drzew, lasów ochronnych stanowiących cenne fragmenty rodzimej przyrody, gruntów leśnych niezalesionych objętych szczególną ochroną, drzewostanów wyróżniających się pod względem różnorodności biologicznej, zabytków położonych na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo, drzewostanów zagrożonych zakłóceniem stosunków wodnych, drzewostanów objętych neofityzacją, siedlisk bagiennych (w tym wyszczególnić drzewostany bez zabiegu), bagien.

Wymienione powyżej zagadnienia należy opracować w oparciu o poniższe informacje i zalecenia.

W czasie tworzenia programu ochrony przyrody proponuje się w szczególności:

- zweryfikować informacje o chronionych roślinach, grzybach i zwierzętach m.in. na podstawie informacji zgromadzonych w Nadleśnictwie i w RDOŚ, opracowania fitosocjologicznego, opracowania glebowo-siedliskowego, obowiązujących planów dla rezerwatów, opracowanych zakresem Zadań Ochronnych i in. (w odniesieniu do aktualnych rozporządzeń o ochronie gatunkowej zwierząt, roślin, grzybów);
- omówić ogólne sposoby realizacji zabiegów gospodarczych w odniesieniu do zachowania miejsc występowania najcenniejszych gatunków chronionych dla których nie występują odstępstwa,
- uwzględnić i opisać w sposób syntetyczny „Zasady postępowania w lasach ochronnych” przekazane przez RDLP;
- opisać wytyczne do prowadzenia gospodarki na cennych przyrodniczo siedliskach w odniesieniu do wykazu wskazań gospodarczych w opisach taksacyjnych;
- uwzględnić w formie opisowej wewnętrzne uregulowania LP oraz dane Nadleśnictwa dotyczące pozostawiania drewna martwego i drzew dziuplastych w lesie;
- uzupełnić dane dotyczące miejsc pamięci narodowej i obiektów zabytkowych dla gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo, informacje w tym zakresie zostaną przekazane Wykonawcy;
- Wykonawca pozyska dane dotyczące zabytków oraz stanowisk archeologicznych objętych ochroną konserwatorską na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo z rejestru Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków;
- zabytki należy opisać w odrębnych tabelach tj.: zabytków archeologicznych; zabytków stałych, zabytkowych parków, miejsc pamięci, mogił, kapliczek zlokalizowanych na gruntach Nadleśnictwa,
- opisać najważniejsze zabytki stałe w zasięgu terytorialnym poza gruntami zarządzanymi przez Nadleśnictwo na podstawie dostępnych źródeł (ale nie wszystkie ujęte w rejestrze i ewidencji zabytków),

- wszystkie formy ochrony przyrody (w tym gatunki o znanej lokalizacji, z wyjątkiem roślin o ponad 100 stanowiskach w Nadleśnictwie) i zabytki ujęte w tabelach i opisach należy zaznaczyć na mapie walorów przyrodniczo-kulturowych (z wyjątkiem stanowisk archeologicznych – dane wrażliwe, których upublicznienie może spowodować ich dewastację),
- opisy szczegółowe, wykazy i tabele wykonane dla form ochrony przyrody powinny uwzględniać jedynie wartości przyrodnicze i kulturowe dla gruntów zarządzanych przez LP, dla pozostałych należy opisać ich sumaryczną ilość w treści „Programu...”;
- uwzględnić aktualne informacje dot. form ochrony przyrody i ich zagrożeń wg stanu na 31.12.2024 r., ze szczególnym uwzględnieniem informacji dostępnych w aktualnych publikacjach w tym zakresie, lokalizację poszczególnych obiektów podać z dokładnością do wydzielenia;
- opisać sposoby kształtowania granicy leśnej w formie ekotonu;
- podać propozycje nowych obiektów, które stanowią potencjalne obiekty do objęcia ochroną,

Materiały dotyczące powyższych zagadnień, w tym szczegółowa lokalizacja poszczególnych formy ochrony przyrody oraz wykaz miejsc pamięci, mogił i obiektów zabytkowych położonych w lasach Nadleśnictwa zostanie przekazana przed rozpoczęciem prac terenowych wykonawcy planu urządzenia lasu celem uwzględnienia w planie urządzenia lasu.

Ponadto w terminie do 31 października 2022 r. Nadleśnictwo zweryfikuje na podstawie swojej wiedzy lokalizację gatunków chronionych oraz miejsc pamięci, mogił i obiektów zabytkowych umieszczonych w Programie Ochrony Przyrody wykonanego na lata 2015-2024 i wskaże Wykonawcy rozbieżności.

W przypadku stwierdzenia nowych miejsc bytowania gatunków chronionych ptaków lub grzybów objętych ochroną strefową Nadleśnictwo zgłosi lokalizacje do właściwego RDOŚ oraz przygotuje niezbędne dokumenty będące podstawą do uwzględnienia jej w nowym PUL.

Nadleśnictwo przekaże warstwę pomników przyrody a Wykonawca pomierzy parametry: wysokość, obwód, oraz zaktualizuje wiek i stan pomnika.

Materiały dotyczące powyższych zagadnień, w tym szczegółowa lokalizacja poszczególnych formy ochrony przyrody zostanie przekazana przed rozpoczęciem prac terenowych wykonawcy planu urządzenia lasu celem uwzględnienia w planie urządzenia lasu.

17. Wydruk map tematycznych.

Wydruki map tematycznych z bazy geometrycznej należy wykonać zgodnie z **Instrukcją techniczną sporządzania wydruków map leśnych-zamieszczonej w 3 części IUL**. Uwzględniając ustalenia i ilości map określone w rozdziale 12 protokołu z KZP pt. „**Wymagania dotyczące sporządzania i wydruku map**”.

18. Projekt wystąpienia do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w sprawie zakresu i szczegółowości prognozy oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i obszar Natura 2000.

Projekt wystąpienia stanowiący załącznik nr 4 do niniejszego protokołu został przedstawiony na Komisji Założeń Planu, w trakcie obrad projekt przyjęto. Wniosek zostanie wysłany do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska celem uzyskania

stosownego uzgodnienia.

19. Pozostałe zagadnienia projektowe.

Współpraca Wykonawcy i Nadleśnictwa powinna przybrać następującą formę:

- a) przed rozpoczęciem prac w poszczególnych leśnictwach członkowie drużyn urzędzeniowych powinni uzgodnić z leśniczymi szczególne uwarunkowania terenu,
- b) stwierdzone w trakcie prac elementy wymagające wyjaśnień, należy uzgadniać na bieżąco z leśniczymi lub inżynierami nadzoru, a w sytuacjach szczególnych z zastępcą nadleśniczego.

W trakcie prac urzędzeniowych należy ponadto uzgadniać na bieżąco z Nadleśnictwem:

- powierzchnie leśne niezalesione,
- powierzchnie drzewostanów w KO i KDO,
- powierzchnie drzewostanów rębnych (do wykonania w latach taksacji) oraz wszystkie powierzchnie, niezbędne do opracowania projektu planu urządzenia lasu,
- powierzchnie drzewostanów przewidzianych do użytkowania rębego w 2023 r. Wykonawca uzgodni z Nadleśnictwem,

Wszystkie materiały, Nadleśnictwo przekaze Wykonawcy na jego pisemny wniosek po uzgodnieniu ich formy w terminie nie dłuższym niż trzy tygodnie. Uzgodnienia pomiędzy Wykonawcą, Zlecającym lub Nadleśnictwem należy dokonywać w formie notatki służbowej lub protokołu podpisanego przez strony, ewentualnie zostaną zawarte w protokołach bieżącej kontroli i odbioru robót.

Korekty granic pododdziałów należy dokonywać w sytuacjach uzasadnionych, wynikających ze zmian w minionym okresie gospodarczym lub znaczących rozbieżności stwierdzonych podczas taksacji.

Inwentaryzację lasu do planu urządzenia lasu należy wykonać zgodnie z obowiązującą Instrukcją Urządzenia Lasu oraz specyfikacją istotnych warunków zamówienia będących podstawą do zawarcia umowy z Wykonawcą. Inwentaryzację zapasu należy przeprowadzić dla poszczególnych warstw gatunkowo-wiekowych.

Inwentaryzacja zapasu w drzewostanach I klasy wieku zostanie wykonana w oparciu o szacunek wzrokowy z wykorzystaniem tablic zasobności.

W drzewostanach od II klasy wieku inwentaryzacja zostanie przeprowadzona w oparciu o statystyczną metodę reprezentacyjną.

Granic powierzchni kołowych nie należy oznaczać w terenie, a pomiar pierśnic wykonać z ramieniem średnicomierza skierowanym prostopadle do promienia powierzchni próbnej. Pierśnicę drzew powyżej 60 cm należy obliczyć na podstawie pomiaru ich obwodu na wys. 1.3 m. Pomiarom nie należy obejmować gatunków krzewiastych, takich jak: leszczyna, bez czarny, kruszyna.

Na podstawie § 28 pkt. 5 IUL należy wyróżniać gniazda na powierzchni bez starodrzewiu oraz gniazda ze starodrzewiem.

W trakcie taksacji, i tym samym w bazie TAKSATORA gniazda odnowione należy opisywać łącznie dla poszczególnych grup stratyfikacyjnych tj.: gatunków i wieku (z określeniem sumarycznej powierzchni oraz liczby gniazd). Podobnie należy opisać gniazda nieodnowione.

Opisy „powierzchni nie stanowiących wydzielenia” PNSW należy stosować zgodnie z IUL oraz możliwością programu Taksator np.: kępy po użytkowaniu rębnym należy opisywać jako kępy z kodem „KEPA”, gniazdo częściowe odnowione z kodem „ODN CZ”.

Drogi i obiekty liniowe należy rozbijać, tworzyć oddzielne szczegóły wg zmieniających się parametrów, przeznaczenia (np. p.poż., szlaki itd.) lub położenia w ramach form ochrony przyrody (np. linie w rezerwacie, obszarach Natura 2000, obszarach chronionego krajobrazu itd.) itp. Szerokość linii energetycznych i gazowych należy przyjąć zgodnie z umowami

podpisanymi z operatorami, wg przekazanych informacji przez Nadleśnictwo a powierzchnię
w przypadku korekty ich przebiegu zweryfikować.

Sekretarz:

Specjalista SL

mgr inż. Agata Łukomska-Hopaś

Przewodniczący:

Z-ca DYREKTORA
ds. Gospodarki Leśnej

mgr inż. Piotr Kocprzak

Zatwierdził dnia.....

DYREKTOR

dr inż. Andrzej Matysiak

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW:

- Załącznik nr 1 – Wykaz miejscowych aktów prawnych,
- Załącznik nr 2 - Wykaz powierzchni wyłączonych z użytkowania,
- Załącznik nr 3 - Wykaz pododdziałów w których w ostatnich latach najczęściej występowały szkody od pędraków,
- Załącznik nr 4 – Projekt wystąpienia RDLP w Radomiu do RDOŚ o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości Prognozy Oddziaływania na Środowisko.

Zestawienie Uchwał
dot. Planów Zagospodarowania Przestrzennego oraz opracowań Studium
Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miast i gmin na terenie
Nadleśnictwa Marcule

Gmina Iłża

Uchwała Nr XXIV/129/08 Rady Miejskiej w Iłży z dnia 12.06.2008 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części Miasta Iłży

Uchwała Nr VIII/67/19 Rady Miejskiej w Iłży z dnia 10.05.2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Iłży dla wybranych terenów

Uchwała Nr XXXIII/226/2020 Rady Miejskiej w Iłży z dnia 30.12.2020 r. w sprawie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Iłży dla obszarów A, B, C, D, E, F, G

Gmina Sienno

Uchwała Nr X/62/2003 Rady Gminy Sienno z dnia 28.08.2003 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Sienno

Uchwała Nr II/12/2008 Rady Gminy Sienno z dnia 30.11.2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Sienno dla miejscowości Ludwików

Uchwała Nr II/13/2008 Rady Gminy Sienno z dnia 30.11.2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Sienno dla miejscowości Wierzchowiska Pierwsze

Gmina Wierzbica

Uchwała Nr XLVI/294/2010 Rady Gminy Wierzbica z dnia 03.09.2010 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu i obszaru górniczego Wierzbica III, na obszarze Gminy Wierzbica

Uchwała Nr LIIII/334/2018 Rady Gminy Wierzbica z dnia 25.10.2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Wierzbica obejmujący część obszaru geodezyjnego: Wierzbica, Polany Kolonia, Polany

Uchwała Nr XXX/181/2020 Rady Gminy Wierzbica z dnia 30.10.2020 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Wierzbica obejmujący fragment obrębu geodezyjnego: Wierzbica, Polany Kolonia, Polany

Gmina Kazanów

Uchwała Nr XXXVIII/152/2010 Rady Gminy Kazanów z dnia 28.06.2010 r. w sprawie uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kazanów”

Gmina Rzecznów

Uchwała Nr XLVI/169/2014 Rady Gminy Rzecznów z dnia 04.03.2014 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rzecznów

Uchwała Nr LIV/198/2014 Rady Gminy Rzecznów z dnia 30.09.2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Rzecznów

**Wykaz pododdziałów proponowanych przez Nadleśnictwo Marcule do wyłączenia
z użytkowania**

Lp.	Adres leśny	Powierzchnia (ha)	TSL	Uwagi	
1	16-19-1-06-98-b	2,30	OL	Wyłączone zarządzeniem Nadleśniczego w obecności obowiązującym PUL na lata 2015-2024	
2	16-19-1-06-98-c	3,89	OL		
3	16-19-1-06-98-d	3,17	OL		
4	16-19-1-06-98-f	1,12	OL		
5	16-19-1-06-99-c	0,62	LMW		
6	16-19-1-06-99-g	1,22	LMW		
7	16-19-1-06-99-n	0,62	OL		
8	16-19-1-06-99-o	7,45	OL		
9	16-19-1-06-99-p	1,44	OL		
10	16-19-1-06-109-d	2,71	BMW		
11	16-19-1-06-122-c	2,83	OL		
12	16-19-1-06-257-l	0,72	LMW		
13	16-19-1-07-190-f	11,12	LMW		
14	16-19-1-07-190-i	3,03	LMW		
15	16-19-1-07-190-j	9,35	LMW		
16	16-19-1-08-191 l	0,71	BMŚW		
17	16-19-1-08-192 g	2,15	LMW		
18	16-19-1-08-192 d	0,87	BMB		
19	16-19-1-08-193 a	1,79	LMW		
20	16-19-1-08-214 d	3,52	LMŚW		
21	16-19-1-08-214 i	5,85	LMŚW		
22	16-19-1-08-215 a	4,20	LŚW		
23	16-19-1-08-215 c	7,04	LŚW		
24	16-19-1-08-215 i	1,86	LW		
25	16-19-1-08-215 m	2,17	OLJ		
26	16-19-1-08-216 a	1,04	LMŚW		
27	16-19-1-08-216 c	1,67	LMŚW		
28	16-19-1-08-216 i	2,56	LMŚW		
29	16-19-1-08-216 r	1,22	LMŚW		
30	16-19-1-08-216 s	0,97	LMW		
31	16-19-1-08-217 g	1,18	OLJ		
32	16-19-1-08-218 a	3,49	OLJ		
33	16-19-1-08-219 b	1,09	LW		
34	16-19-1-08-219 d	2,35	LW		
35	16-19-1-08-220 t	2,74	BMW		
36	16-19-1-08-222 c	0,71	LMW		
37	16-19-1-08-223 d	1,16	LW		
38	16-19-1-08-223 f	3,15	LW		
39	16-19-1-08-223 i	3,34	LMŚW		
40	16-19-1-08-223 l	4,37	LMŚW		
41	16-19-1-08-224 a	1,85	LW		
42	16-19-1-08-224 b	0,72	LMŚW		
43	16-19-1-08-224 d	3,13	LMŚW		
44	16-19-1-08-224 g	2,54	LMW		
45	16-19-1-08-225 b	9,20	LMŚW		
46	16-19-1-08-225 c	2,01	LŚW		
47	16-19-1-08-236 i	1,13	LW		
48	16-19-2-01-75 s	0,05	LMŚW		mała powierzchnia, sąsiedztwo budynku
49	16-19-2-03-174 o	1,69	BMW		obszar zalewany przez bobry
Razem		135,11			

Wykaz
pododdziałów w których w ostatnich latach najczęściej występowały
szkody od pędraków

Lp.	Leśnictwo	Lokalizacja	powierzchnia (ha)	Uwagi
1	Kruki	127 a-01	8,17	
2	Kruki	127 a-99	13,63	
3	Michałów	170 b	8,91	
4	Michałów	170 c-01	6,78	
5	Michałów	170 c-99	4,48	
6	Michałów	192 h-01	3,76	
7	Michałów	192 h-99	3,00	
8	Michałów	194 a-00	7,23	
9	Michałów	210 c	8,06	
10	Podrzecze	146 c	8,47	
11	Podrzecze	146 d	7,64	
12	Podrzecze	161 h	3,93	
13	Podrzecze	162 c	4,69	
14	Podrzecze	163 a	10,41	
15	Podrzecze	166 f	7,51	
16	Podrzecze	178 a	6,29	
17	Polany	3:00 AM	7,16	
18	Polany	13 c	8,28	
19	Polany	14 c	6,38	
20	Polany	18 a	6,46	
21	Polany	2 b	5,27	
22	Polany	43 n	1,76	
23	Polany	43 t	1,86	
24	Polany	5 d	4,35	
25	Polany	61 c	3,42	
26	Polany	61 h	3,22	
27	Polany	76 a	3,27	
28	Seredzice	27 f	7,11	
29	Seredzice	28 d	3,55	
30	Seredzice	28 f	3,70	
31	Seredzice	28 k	4,36	
32	Seredzice	28 s	3,31	
33	Seredzice	28 t	3,17	
34	Seredzice	28 w	0,82	
35	Seredzice	28 y	0,96	
36	Seredzice	31 f	2,94	
37	Seredzice	31 i	2,74	
38	Seredzice	33 r	3,53	
39	Seredzice	33 y	4,63	
40	Seredzice	33bx	1,26	
41	Seredzice	34 b	5,70	
42	Seredzice	34 i	4,78	
43	Seredzice	47 a	6,36	
44	Seredzice	48 f	4,09	
45	Seredzice	48d	3,35	
46	Seredzice	49 a	7,76	
47	Seredzice	50 g	6,05	
48	Seredzice	50 h	6,12	
49	Seredzice	78 a	8,10	
Razem			258,78	

- projekt -

Radom, dn. . .2022 r.

Zn.Spr.:

Dyrektor
Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska
w Warszawie
ul. Henryka Sienkiewicza 3, 00-015 Warszawa
Wydział Spraw Terenowych w Radomiu
e-PUAP:/RDOSWARSZAWA/wstr

Dotyczy: prognozy oddziaływania na środowisko Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Marcule na okres 01.01.2025-31.12.2034 r.

Na podstawie art. 46 i art. 53 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2020 r. poz. 1029) Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu zwraca się z wnioskiem o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji, wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, projektu Planu Urządzenia Lasu dla **Nadleśnictwa Marcule na okres 01.01.2025-31.12.2034 r.**

Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa sporządzany jest na podstawie ustawy o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz. U. 2015. 2100 z późn. zm.) oraz rozporządzenia MŚ z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu (Dz. U. poz. 1302 z 2012 r.), w oparciu o instrukcję urządzenia lasu wprowadzoną do stosowania w PGL LP Zarządzeniem nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r. (z późn. zm.).

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu w dniu 17.01.2022 r. wystąpiła do RDOŚ w Warszawie znak pisma ZS.6004.5.2022 z wnioskiem o przekazanie danych o zasobach przyrodniczych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Marcule. W ramach odpowiedzi uzyskano pliki *.shp z warstwami siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków będących przedmiotem zainteresowania dla Wspólnoty.

Nadleśnictwo Marcule położone jest w zasięgu administracyjnym województwa mazowieckiego o łącznej powierzchni ok. 11 660 ha gruntów zarządzanych.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu informuje, że w Nadleśnictwie Marcule znajdują się następujące powierzchniowe formy ochrony przyrody:

Istniejące rezerwy przyrody: „Dąbrowa Polańska”, „Piotrowe Pole” o łącznej powierzchni na gruntach nadleśnictwa ok. 30 ha.

Obszar Chronionego Krajobrazu: Iłża Makowiec o powierzchni na gruntach nadleśnictwa ok. 2 558 ha.

Ponadto na terenie tym znajdują się:

Obszary NATURA 2000 mające znaczenie dla wspólnoty (OZW):

- „Pakostaw” PLH140015 - na gruntach nadleśnictwa – ok. 61 ha,
- „Uroczyska Lasów Starachowickich”- PLH260038 - na gruntach nadleśnictwa – ok. 22 ha.

Obszary Natura 2000 stanowią ok. 1 % powierzchni gruntów Skarbu Państwa zarządzanych przez Nadleśnictwo Marcule.

Oprócz wymienionych powyżej, w Nadleśnictwie wyszczególniono szereg innych form ochrony przyrody tj. ochrona gatunkowa, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, strefowa ochrona gatunkowa.

Wszystkie wymienione powyżej formy ochrony przyrody oraz siedliska przyrodnicze w obszarach Natura 2000 zostaną szczegółowo opisane w Programie Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Marcule, który stanowi integralną część Planu Urządzenia Lasu, również zakazy, ograniczenia wynikające z celu ich ochrony zostaną uwzględnione w planowaniu zabiegów gospodarczych.

W związku z powyższym, uwzględniając zapisy Art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jej ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu proponuje aby prognoza oddziaływania projektu Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Marcule w na okres 01.01.2025 - 31.12.2034 r. obejmowała następujący zakres:

Prognoza powinna zawierać:

- a) **Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,**
- b) **Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,**
- c) **propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzenia,**
- d) Informacje o możliwości transgranicznym oddziaływaniu na środowisko – *RDLP proponuje odstąpić od sporządzania tego punktu,*
- e) **streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.**

Prognoza powinna określać, analizować i oceniać:

- a) **istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu** - *Informacje dotyczące stanu środowiska, w tym w szczególności opisu siedlisk leśnych, drzewostanów, wszystkich istniejących i projektowanych form ochrony przyrody (w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody), stosunków wodnych itp., a także konkretne działania dotyczące ochrony*

różnorodności biologicznej, kształtowania stref ekotonowych, granic polno-leśnych, stosunków wodnych, pozostawiania martwego drewna zawiera Program Ochrony Przyrody. Ponadto w części opisowej planu urządzenia lasu tzw. opisie ogólnym znajduje się syntetyczna analiza i uzasadnienie zaprojektowanych w drzewostanach wskazań gospodarczych. W związku z powyższym RDLP proponuje w tym punkcie dokonać jedynie syntetycznej analizy prawdopodobnych zmian w ekosystemach w przypadku odstąpienia od realizacji zaprojektowanych wskazań.

- b) **stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem** – RDLP proponuje, odstąpić od oceny wpływu zamierzeń inwestycyjnych Nadleśnictwa na środowisko i obszar Natura 2000, ponieważ w Planie Urządzenia Lasu nakreśla się jedynie wytyczne dotyczące potrzeb inwestycyjnych (bez szczegółowej lokalizacji), natomiast w przypadku zalesień gruntów proponujemy dokonać analizy wpływu ich realizacji.
- c) **Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody** – RDLP proponuje ocenić możliwość zachowania i ochrony poszczególnych form ochrony przyrody w kontekście występowania istniejących zagrożeń, ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk przyrodniczych i tzw. gatunków „naturowych” w obszarach sieci Natura 2000. W prognozie zostanie zamieszczone uzasadnienie do zastosowania art. 52a ustawy o ochronie przyrody.
- d) **Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu** – RDLP proponuje w szczególności uwzględnić cele Obszarów Natura 2000 poprzez wpływ Planu Urządzenia Lasu na:
- zachowanie lub odtworzenie, we właściwym stanie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków dzięki fauny i flory ważnych dla Wspólnoty,
- e) **Przewidywane znaczące oddziaływanie, w tym oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko** – RDLP proponuje wykonać następujące analizy dla zamieszczonych w projekcie planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Marcule (w tym programie ochrony przyrody) informacji:
- zestawienie siedlisk przyrodniczych wraz z siedliskowymi typami lasu, celami hodowlanymi oraz zaplanowanymi wskazówkami gospodarczymi (z wyszczególnieniem użytkowania rębnego) i analizę wpływu przyjętych wskazówek gospodarczych,
  - strukturę stanu każdego z siedlisk przyrodniczych i analizę przyczyn uznania za nieoptymalny,
  - analiza występowania gatunków drzew w Nadleśnictwie poza swoim naturalnym zasięgiem,
  - analiza przewidywanej zmiany struktury wiekowej drzewostanów – zarówno dla całego nadleśnictwa/ obrębu, jak i osobno dla Obszarów Natura 2000,
  - analizę zaprojektowanych wskazówek gospodarczych oraz siedliskowych typów lasów dla stanowisk gatunków chronionych,

3) prognoza powinna przedstawiać:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotykaných trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy – *proponujemy ograniczyć jedynie do analizy przyjętych etatów użytkowania głównego.*

Prognoza oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko będzie sporządzona zgodnie z ramowymi wytycznymi w sprawie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu z dnia 28 sierpnia 2013 r.

W sprawie wyjaśnień, uzupełnienia informacji oraz spraw dotyczących urządzenia lasu proszę o kontakt:

Pan: Wiesław Szczechowicz – Naczelnik Wydziału Zarządzania Zasobami Leśnymi
RDLP w Radomiu

Adres e-mail: wieslaw.szczechowicz@radom.lasy.gov.pl

Telefon: 048 385 60 84

Załączniki:

1. Mapa przeglądowa obrębów leśnych Nadleśnictwa Marcule z naniesionymi przedmiotami ochrony, formami ochrony przyrody i szczegółami dotyczącymi funkcji lasu.
2. Protokół z obrad Komisji Założeń Planu.